477:1.QXD 09.04.2022 0:28 Page 1

KÜRD xalqı mübariz və qəhrəman xalqdır.
Heydər Əliyev

KÜRD DİPLOMAT

№ 13 (477) 2 - 8 Aprel, Nisan sal. il 2022
Ji meha şûbatê sala 2003-a tê weşandin

Həftəlik İctimai-siyasi qəzet
Rojnama heftename civakî û sîyasî

Qiyməti: Hêjaye: 40 qəpik

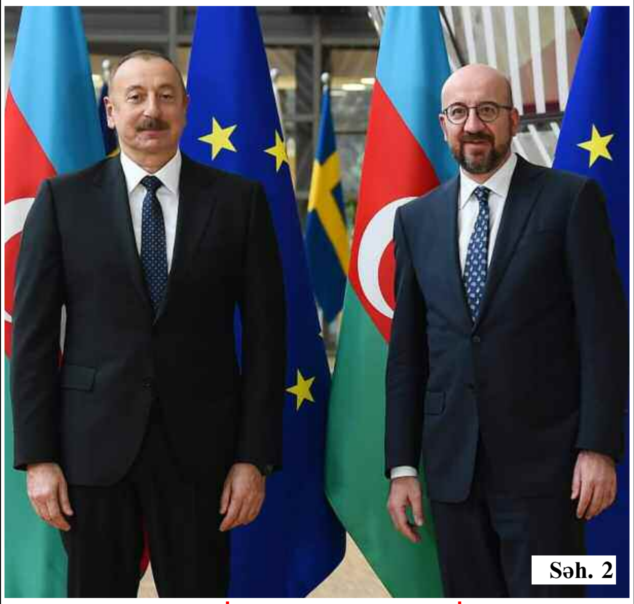
Səh. 2

Brüsseldə Prezident İlham Əliyevin Avropa İttifaqı Şurasının Prezidenti Şarl Mişel ilə təkbətək görüşü keçirilib

Səh. 9

Bafil Talebanî; Buyeran derxist ku çiqas pêwîstiya Êraqê bi Mam Celal e

Səh. 4

Aprel şəhidlərimiz heç zaman unudulmayacaq

Səh. 6

Tariximizin şərəf və qəhrəmanlıq səhifəsi

Səh. 6

Gələn il Şuşanı nələr gözləyir?

Səh. 11

Peyama Serok Nêçîrvan Barzanî bi bîreweriya şehîdên kurdên Feylî

Səh. 11

Mesrûr Barzanî: Kurdistan ji bo herkesî ciyê xwelêgirtinê ye

Aprel döyüşləri hərb tariximizin şanlı səhifəsidir Səh. 3

Em jenosîda ku li Kurdên Feylî hatîye kirin rûreş dikin, şehîdên xwe bi giramî bi bîr tînin Səh. 10

1905-06-cı illərdə erməni-müsəlman davasında kürd xalqının rolu Səh. 7

YNK: Divê yasaya hilbijartinan bê guhertin û tomara dengdêran bê sererastkirin Səh. 11

Kürd İmperatorluqları Səh. 8

Курдистан направляет в Багдад высшую комиссию Səh. 18

Səh. 10

Qubad Talebanî ber bi Yonanê ve birêket

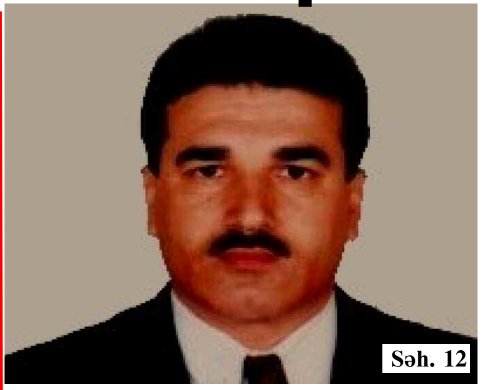
Səh. 12

Xefika qederê

Səh. 10

Alkiş: 4'ê Nîsanê ji bo jinên Êzidî tê wateya hebûnê

Səh. 13

Eger dewleta we tune be, hûn nikarin goristanekê jî biparêzin

477:1.QXD 09.04.2022 0:28 Page 2

Brüsseldə Prezident İlham Əliyevin Avropa İttifaqı Şurasının Prezidenti Şarl Mişel ilə təkbətək görüşü keçirilib

Aprelin 6-da Brüsseldə işgüzar səfərdə olan Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Avropa İttifaqı Şurasının Prezidenti Şarl Mişel ilə təkbətək görüşü keçirilib.

Avropa İttifaqı Şurasının Prezidenti Şarl Mişel dövlətimizin başçısı İlham Əliyevi qarşıladı.

Sonra birgə foto çəkdirildi.

Görüşdə dövlətimizin başçısı Avropa İttifaqı Şurasının Prezidenti Şarl Mişelin Ermənistanla Azərbaycan arasında postmünaqişə dövründə münasibətlərin normallaşması prosesinə verdiyi töhfəsini yüksək qiymətləndirdi və ötən ilin dekabrında keçirilmiş üçtərəfli görüşdə müəyyən edilmiş Brüssel sülh gündəliyinin əhəmiyyətini vurğuladı. Prezident İlham Əliyev Brüssel sülh gündəliyinin davamı olaraq Ermənistan tərəfinin iştirakı ilə bu gün keçiriləcək üçtərəfli formatda görüşün nəticəyönümlü olacağına ümidvarlığını ifadə etdi.

Avropa İttifaqı Şurasının Prezidenti Şarl Mişel bu çərçivədə Ermənistan və Azərbaycan arasında aparılan dialoqun əhəmiyyətini qeyd etdi. O, Azərbaycanın Avropanın enerji təhlükəsizliyində oynadığı rolu yüksək qiymətləndirdi.

Görüşdə Avropa İttifaqı ilə Azərbaycan arasında ikitərəfli gündəliyə dair məsələlər müzakirə edildi və əməkdaşlığın müxtəlif istiqamətlər üzrə dinamik şəkildə inkişaf etdiyi qeyd olundu.

Söhbət əsnasında qarşılıqlı maraq doğuran digər məsələlər, o cümlədən regional təhlükəsizliyə dair fikir mübadiləsi aparıldı.

Prezident İlham Əliyev İsrail-Azərbaycan Hökumətlərarası Birgə Komissiyasının həmsədri, turizm naziri Yoel Razvozovu qəbul edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev aprelin 5-də İsrail-Azərbaycan Hökumətlərarası Birgə Komissiyasının həmsədri, İsrailin turizm naziri Yoel Razvozovu qəbul edib.

Dövlətimizin başçısı ölkələrimiz arasında əlaqələrin uğurla inkişaf etdiyini bildirərək İsraildə Azərbaycan ticarət nümayəndəliyinin fəaliyyət göstərməsinin və Turizm Mərkəzinin açılmasının önəmini vurğuladı. Prezident İlham Əliyev həyata keçirilən qarşılıqlı səfərlərin də əlaqələrimizin inkişafına töhfə verdiyini bildirdi.

İqtisadi sferada əlaqələrə toxunan dövlətimizin başçısı energetika sahəsində əməkdaşlığın əhəmiyyətini qeyd etdi, Azərbaycanın İsrailin mühüm neft təchizatçılarından biri olduğunu dedi. Prezident İlham Əliyev Azərbaycanda bərpaolunan enerjiyə artıq fəal şəkildə sərmayə qoyulduğunu bildirərək, İsrail şirkətlərinin də ölkəmizdə bu sahəyə maraq göstərdiyini qeyd etdi və bu istiqamətdə əməkdaşlıq üçün yaxşı potensialın olduğunu bildirdi. Dövlətimizin başçısı İsrail şirkətlərinin yüksək texnologiyalar sahəsində təcrübəsini qeyd edərək, bu istiqamətdə də əməkdaşlıq üçün yaxşı imkanların olduğunu dedi.

Prezident İlham Əliyev işğaldan azad olunmuş ərazilərimizdə aparılan bərpa və yenidənqurma işlərində İsrail şirkətlərinin iştirakından məmnunluğunu ifadə etdi.

Dövlətimizin başçısı hərbi-texniki sahədə də ölkələrimiz arasında uzun illər uğurlu əməkdaşlığın həyata keçirildiyini diqqətə çatdırdı.

Prezident İlham Əliyev əlaqələrimizin inkişafında həm Azərbaycanda, həm də İsraildə fəaliyyət göstərən diasporlarımızın rolundan danışdı, xalqlarımızın nümayəndələrinin əsrlər boyu birgə dostluq şəraitində yaşadıqlarını vurğuladı, yəhudi icmasının üzvlərinin birinci və ikinci Ermənistan-Azərbaycan müharibələrində iştirak etmələrinin və şücaət göstərməsinin ölkəmizdə ehtiramla qeyd olunduğunu bildirdi.

İsrail-Azərbaycan Hökumətlərarası Birgə Komissiyasının həmsədri, İsrailin turizm naziri Yoel Razvozov ilk növbədə Ramazan ayının başlanması münasibətilə dövlətimizin başçısına təbriklərini çatdırdı. Qonaq Azərbaycanın gözəl bir ölkə olduğunu vurğulayaraq uzun illər xalqlarımız arasında dostluq və qarşılıqlı anlaşma əlaqələrinin mövcud olduğunu məmnunluqla bildirdi. O, yəhudi icmasının ölkəmizdə sülh və əmin-amanlıq şəraitində yaşamasının İsraildə yüksək qiymətləndirildiyini dedi və bu baxımdan Azərbaycanın nümunəvi ölkə olduğunu vurğuladı.

“İsrail həmişə Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü dəstəkləyib. Biz ölkənizin ərazi bütövlüyünün bərpa olunmasını alqışlayırıq. Bu, çox önəmlidir”, - deyən qonaq Ermənistanla Azərbaycan arasında danışıqların uğurlu olacağına və bunun da regionda sabitliyin möhkəmlənməsi işinə xidmət edəcəyinə ümidvarlığını bildirdi.

Yoel Razvozov İsrail şirkətlərinin ölkəmizin işğaldan azad edilmiş ərazilərində müxtəlif sahələrdə, o cümlədən kənd təsərrüfatı, ağıllı şəhər, energetika, su təchizatı və digər sahələrdə iştirak etməkdə də maraqlı olduqlarını dedi.

Azərbaycanın biznes üçün çox yaxşı imicə malik olduğunu vurğulayan İsrailin turizm naziri ölkəmizdə biznes fəaliyyəti üçün təhlükəsiz və təminatlı şəraitin mövcudluğunun İsrail şirkətləri üçün cəlbedici olduğunu qeyd etdi.

Yoel Razvozov bu il Azərbaycanla İsrail arasında diplomatik əlaqələrin qurulmasının 30 illiyinin də qeyd olunduğunu vurğuladı.

Prezidentin Mətbuat Xidmətinin məlumatı

Aprelin 5-də Amerika Birləşmiş Ştatlarının Dövlət Katibi Antoni Blinken Prezident İlham Əliyevə zəng edib.

Telefon danışığı əsnasında Antoni Blinken aprelin 6-da Brüsseldə Avropa İttifaqının dəstəyi ilə Ermənistan və Azərbaycan arasında liderlər səviyyəsində keçiriləcək görüşə ABŞ-ın önəm verdiyini bildirib.

Prezident İlham Əliyev regionda sülhün və sabitliyin təmin olunması, Ermənistan və Azərbaycan arasında münasibətlərin normallaşdırılması və sülh müqaviləsi üzrə danışıqlara başlanması, nəqliyyat bağlantıları və kommunikasiyaların qurulması üçün Azərbaycanın irəli sürdüyü təkliflərini və mövqeyini qeyd edib.

Dövlətimizin başçısı humanitar məsələlərə toxunaraq, birinci Ermənistan-Azərbaycan müharibəsindən itkin düşmüş hesab olunan 3890 nəfər azərbaycanlının taleyinə Ermənistan tərəfindən aydınlıq gətirilməsi və kütləvi məzarlıqların yerləri barədə məlumat verilməsinin vacibliyini diqqətə çatdırıb.

Söhbət zamanı, həmçinin qarşılıqlı maraq doğuran digər məsələlər barəsində fikir mübadiləsi aparılıb.

477:1.QXD 09.04.2022 0:28 Page 3

Aprel döyüşləri hərb tariximizin şanlı səhifəsidir

Qəhrəmanlıq salnaməsi kimi xalqımızın tarixinə düşən 2016-cı il Aprel döyüşlərinin 6-cı ildönümü tamam olur. 2016-cı ilin aprelin əvvəllərində Ermənistan silahlı qüvvələrinin təxribatlarına cavab olaraq, Azərbaycan Ordusunun əks-hücum əməliyyatı ilə düşməni ağır məğlubiyyətə uğradıldığı Aprel döyüşlərinin ən böyük tarixi əhəmiyyəti qələbə sayəsində Böyük Qayıdışa start verilməsi oldu. Xalqımızda Qarabağın işğaldan azad olunması ilə bağlı inamı daha da artıraraq ordumuzda ruh yüksəkliyi yaradan bu döyüşlərdə Ermənistanın

yaratdığı "keçilməz sədd"i ordumuz dağıtdı və Azərbaycan Lələtəpə yüksəkliyini işğaldan azad etdi. Ən önəmlisi isə odur ki, Suqovuşan-Ağdərə istiqamətində gedən yollar Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin tam nəzarətinə keçdi. Aprel ayında əldə edilən qələbə növbəti zəfərin müjdəsi olmaqla bütün dünyaya Azərbaycan Ordusunun gücünü, xalqımızın əzmini, ədalətin bərpa olunacağı günün uzaqda olmadığını göstərdi.

Aprel döyüşləri, uzun illərdən bəri ölkə Prezidenti , Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə uğurla davam edən ordu quruculuğu sahəsində həyata keçirilən islahatların və müasir hərbi-texniki bazanın gücləndirilməsi nəticəsində nələrə qadir olduğumuzu və Azərbaycanın, ərazi bütövlüyünü bərpa etməkdə nə dərəcədə istəkli olduğunu bütün dünya anlatdı. Bütün qonşularımız, o cümlədən də Ermənistanın havadarları tam olaraq anladılar ki, Azərbaycan nəyin bahasına olursa olsun torpaqlarını işğaldan azad edəcək ki, xalqımız bunu 44 günlük Vətən müharibəsində tam sübut etmiş oldu.

Ən əsası isə odur ki, Aprel döyüşləri zamanı Xalq-Lider-Ordu birliyinin vəhdətinin şahidi olduq. Bu birlik nəticə etibarı ilə bizə həm Aprel Zəfərini, həm də Vətən müharibəsi zamanı möhtəşəm Qələbəni qazandırdı.

Bu illər ərzində səbirsizliklə dövlət başçısı, Müzəffər Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyevin döyüş əmrini gözləyən vətən oğulları 44 günlük İkinci Qarabağ müharibəsində göstərdikləri qəhrəmanlıq, şücaət nəticəsində 30 ilin işğalına son qoyaraq bunun böyük hazırlığın, döyüş ruhunun, torpaq, Vətən sevgisinin, xalqımızın birliyinin, həmrəyliyinin nəticəsi olduğunu dünyaya göstərdi. Bu gün böyük fəxr hissi ilə qeyd edirik ki, torpaqlarımız tarixi sahibindədir, azaddır və yenidən canlandırılaraq, dirçəldirilir.

Bu günlər respublikanın bütün bölgələrində olduğu kimi laçınlı köçkünlərin məskunlaşdıqları bütün ərazilərdə , xüsusilə rayonun idarə, müəssisə və təşkilatlarının müvəqqəti fəaliyyət göstərdiyi Ağcabədi rayonu Taxta Körpü ərazisində də tarixi Aprel döyüşləri ilə bağlı müxtəlif səpkili tədbirlər keçirilir, bu döyüşlərin mahiyyəti gənc nəslə geniş izah olunur. Bu tədbirlər daxilində Laçın Rayon İcra Hakimiyyəti rəhbərliyi və YAP Laçın rayon təşkilatı, rayon ictimaiyyəti nümayəndələri ilə birlikdə laçınlı Aprel şəhidi Məmmədov Ülvin Camaləddin oğlunun ailəsi ilə görüşərək şəhidin qəbrini ziyarət etmiş, qəbirüstü abidəsinə tər qərənfillər düzərək bütün Şəhidlərin ruhunu ehtiramla yad edərək, Allahdan onlara rəhmət diləmişlər.

Görüşdə şəhid Ülvin Məmmədovun döyüş yoluna nəzər salınaraq göstərdiyi igidlik və şücaətdən söhbət açılaraq valideynlərinə belə vətənpərvər, dövlətini, xalqını, torpağını sevən gənc böyütdükləri üçün onlara təşəkkür bildirilmişdir. Həmçinin qeyd edilmişdir ki, illər keçsə də Şəhidlər unudulmayacaq, bugünkü və gələcək nəsillər onların qəhrəmanlığından nümunə götürəcəklər. Aprel döyüşlərində qazanılmış qələbədən sonra ölkə gənclərində vətənpərvərlik ruhunun daha da yüksəldiyi, Ali Baş Komandanın əmrlərinə hər an hazır olduqları böyük əminliklə qeyd olunmuşdur. Xüsusilə, o da vurğulanmışdır ki, ölkə Prezidenti, Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyevin, Azərbaycanın Birinci vitse-prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın şəhid ailələrinə, əlillərə və döyüş iştirakçılarına diqqət və qayğısı davamlıdır, tükənməzdir. Dövlətimizlə yanaşı, hər bir Azərbaycan vətəndaşı şəhid ailələrini, qazilərimizi, döyüş iştirakçılarını diqqətdə saxlayır və saxlayacaqdır deyə qeyd olunmuşdur.

Şəhidin valideynləri və yaxınları onlara göstərilən hərtərəfli diqqət və qayğıya görə Prezident cənab İlham Əliyevə və Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevaya minnətdarlıqlarını bildiriblər.

Tərtər rayonu Sarıcalı kəndində şəhidlərin xatirə abidəsinin açılışı olub

Açılış mərasimində Tərtər Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Müstəqim Məmmədov, hüquq-mühafizə orqanlarının rəhbərləri, şəhid ailələri, qazilər, müharibə veteranları, kənd sakinləri və ictimaiyyət nümayəndələri iştirak ediblər.

Öncə Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni oxunub, vətənimizin bütövlüyü uğrunda canından keçən şəhidlərimizin əziz xatirəsi yad edilib, Tərtər Cümə Məscidinin axundu Sadiq Cəfərov tərəfindən onların ruhuna dua oxunub, abidənin önünə əklillər və gül dəstələri düzülüb.

Tədbirdə Tərtər Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Müstəqim Məmmədov tarixə 44 günlük müharibə kimi düşən Vətən müharibəsindən, Milli Ordunun qazandığı şanlı Qələbədən, şəhidlərin gənclərə nümunə olan qısa, lakin şərəfli ömür yolundan danışıb. O, Vətən müharibəsində şəhidlərin qanının yerdə qalmadığını, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə torpaqlarımızın işğaldan azad edildiyini, böyük Qələbənin tarixi əhəmiyyətini xüsusi qeyd edib.

İcra başçısı Tərtər rayonunda Azərbaycanın ərazi bütövlüyü uğrunda qəhrəmancasına şəhid olanların adlarının əbədiləşdirilməsi, onların əziz xatirəsini daim yaşatmaq, ailələrinə diqqət və qayğı göstərmək, problemlərinin həlli istiqamətində təxirəsalınmaz tədbirlərin həyata keçirilməsinin xüsusi diqqətdə saxlanıldığını bildirib.

Sonra rayon rəhbəri Azərbaycan

Qarabağ Müharibəsi Əlilləri, Veteranları və Şəhid ailələri İctimai Birliyi tərəfindən təsis edilmiş "Vətən naminə" medalını şəhid qardaşı Mətləb Əliyevə və şəhid Qabil Əliyevin qızı Əsmər Əliyevaya təqdim edib.

Əfqanıstan Veteranları İctimai Birliyinin Tərtər rayon şöbəsinin sədri Mətləb Əliyev və Sarıcalı kənd tam orta məktəbin direktoru Vəsilə Mehdiyeva çıxış edərək kəndin şəhidlərindən, onların Vətən müharibəsində göstərdikləri döyüş şücaətindən, gənclərə nümunə olmalarından, ordu-xalq-iqtidar birliyindən danışıblar. Şəhidlərin xatirəsinin daim qəlblərdə yaşayacağını bildiriblər.

Tədbirdə məktəblilər Vətənə, ordumuza, şəhidlərimizə həsr olunan şeirlər söyləyiblər.

Sonda abidənin ətrafında şəhidlərin adına gül kolları əkilib.

Tədbirdə iştirak edən Şəhidlərin ailə üzvləri və qazilər onlara göstərilən diqqət və qayğıya görə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevə və Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevaya öz minnətdarlıqlarını bildiriblər.

Sumqayıtda şəhid Kərim Əhmədəliyevin xatirə lövhəsinin açılışı olub

Sumqayıt şəhərində şəhid Kərim Əhmədəliyevin xatirə lövhəsi və baralyefinin açılışı olub. Açılış mərasimində Sumqayıt Şəhər İcra Hakimiyyəti Vətən Müharibəsi və Şəhid Ailələri işinin təşkili şöbəsinin müdiri Tərlan Hacızadə, şəhidin ailə üzvləri və şəhər ictimaiyyətinin "barəsində xatirələrindən danışaraq Allahdan ona rəhmət diləyiblər.

Qeyd edək ki, Kərim Əhmədəliyev 12 iyun 1998-ci ildə Sumqayıt şəhərində anadan olub. O, 2020-ci ildən Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin "N" saylı hərbi

hissəsində müddətli həqiqi hərbi xidmətdə idi.

Azərbaycan Ordusunun əsgəri olan Kərim Əhmədəliyev 2020-ci il sentyabrın 27-də Azərbaycan Silahlı Qüvvələri tərəfindən Ermənistan işğalı altında olan ərazilərin azad edilməsi üçün başlanan Vətən müharibəsi zamanı Suqovuşanın azadlığı uğrunda gedən döyüşlərdə savaşıb. Kərim Əhmədəliyev oktyabrın 4-də Suqovuşan döyüşləri zamanı şəhid olub. Sumqayıt şəhərinin Şəhidlər Xiyabanında dəfn olunub.

Şəhidimiz İslamlı Ruhid Uğur oğlu doğum günündə anılıb

Xalqımıza qələbə sevincini bəxş edən və bu yolda canından, qanından keçən igid Vətən oğullarımızdan biri Şəhidimiz İslamlı Ruhid Uğur oğlu yaşasaydı bu gün 23 yaşı tamam olacaqdı.

Şəhidin doğum gününə məzun olduğu Zığ qəsəbəsi, 315 saylı tam orta məktəbdə anım tədbiri keçirilmişdir. Tədbirdə Suraxanı Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Əziz Əzizov, Milli

Məclisin deputatı Sevinc xanım Fətəliyeva, YAP Suraxanı rayon təşkilatının sədri Vüqar Seyidov, RİHB-nın müavinləri, Bakı Şəhəri üzrə Təhsil İdarəsinin və RİHBA-nın əməkdaşları, şəhidin doğmaları, döyüş yoldaşları iştirak etmişlər.

Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himninin səsləndirilməsi və torpaqlarımızın işğaldan azad edilməsi uğrunda canından keçən Şəhidlərimizin əziz xatirəsinin bir dəqiqəlik sükutla yad edilməsi ilə başlanan tədbirdə 1999-cu ilin bu günündə dünyaya göz açan Şəhidimiz İslamlı Ruhid Uğur oğlunun həyat yolunu əks etdirən video-çarxlar nümayiş olunmuş, şagirdlərin ifasında şerlər səsləndirilmiş, səhnəciklər göstərilmişdir.

Tədbirdə çıxış edən Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Əziz Əzizov bildirmişdir ki, Vətən müharibəsindəki möhtəşəm qələbə dövlət başçımız cənab İlham Əliyevin öz vətəndaşlarına nə qədər bağlı olduğunu, dövlətimizin milli maraqlarını qətiyyətlə müdafiə etdiyini bir daha əyani göstərdi. Döyüşlərin getdiyi 44 gün ərzində cənab İlham Əliyev hərb meydanında müzəffər sərkərdə, diplomatik cəbhədə dahi siyasətçi olmaqla informasiya müharibəsində Azərbaycanın haqq səsini məharətlə bütün dünyaya yaydı, bütün təzyiqlərə cəsarətlə sinə gərdi, öz xalqı ilə vəhdətdə olan lider kimi mübarizlik, müdriklik rəmzinə çevrildi. O, həmçinin dövlətimizin şəhidlərin ruhuna bəslədiyi ehtiram və onların ailələrinə tükənməyən qayğısından bəhs edərək bildirmişdir ki, gənc nəsil və müasir gənclərimiz şəhidlərimizin qanı, canı bahasına əldə olunmuş qələbəmizin, müstəqilliyimizin qədrini bilməli, daima qoruyub saxlamalı və özlərindən sonrakı gələcək nəsillərə ötürməlidirlər.

Digər qonaqlar da çıxış edərək işğaldan azad edilmiş torpaqlarımızda bu gün müqəddəs üçrəngli bayrağımızın dalğalanması naminə düşmən qarşısında bütün çətinliklərə sinə gərən əsgər və zabitlərimizin, hərbçilərimizin misilsiz şücaətindən bəhs etmiş, Şəhidlərimizə Allahdan rəhmət diləmişlər.

Daha sonra Şəhidimiz İslamlı Ruhidin Zığ qəsəbəsi, Dədə Qorqud yaşayış sahəsində yerləşən Şəhidlər Xiyabanındakı məzarı ziyarət olunmuş, ruhuna dualar oxunmuş və onun əziz xatirəsi ehtiramla yad edilmişdir.

Qeyd edək ki, İslamlı Ruhid ölümündən sonra Azərbaycan Respublikası Prezidentinin müvafiq Sərəncamları ilə "Vətən uğrunda", "Cəsur döyüşçü" və "Suqovuşanın azad olunmasına görə" medalları ilə təltif olunub.

477:1.QXD 09.04.2022 0:28 Page 4

Aprel şəhidlərimiz heç zaman unudulmayacaq

Aprel hadisələrindən altı il ötməsinə baxmayaraq, şəhidlərimiz hər zaman xalqımız tərəfindən anılır, hörmətlə yad edilir və mütəmadi məzarları ziyarət edilir

Xalqımızın xilaskarı, Ulu Öndər Böyük Heydər Əliyev, Vətənimizin çətin günündə, Xalqın istəyi ilə, bir güllə atmadan hakimiyyətə gəldi, qardaş qırğınına son qoydu və bir tarixi kəlamı ilə: "Hər bir xalqın milli mənsubiyyəti onun qürur mənbəyidir" ifadəsi Azərbaycanda yaşayan bütün millətləri, türkünü, kürdünü, rusunu, talışını, tatını, ləzgisini, avarını, lahıcını, bir yumuruq kimi birləşdirərək düşmənə qarşı birgə mübarizə aparmağa səbəb oldu, Vətənimiz Azərbaycanı dünya xəritəsindən silinməkdən xilas etdi və öndə gedən ölkələr sırasına çıxartdı. Xalqımız bu gün, Ulu Öndər Böyük Heydər Əliyev cənablarının uzaq görən siyasətini uğurla davam etdirən hörmətli Prezidentimiz Ali Baş Komandan İlham Əliyev cənabları ətrafında sıx birləşərək, düşmənə qarşı əzmlə mübarizə aparırlar. Qoy hamı bilsin, heç bir məkirli niyyətdə olan xarici qüvvələr xalqlarımızın birliyini, əzmini sındıra bilməz. Çünki onun İlham Heydər oğlu Əliyev cənabları kimin Ali Baş Komandanı var.

Şəhid Xaliq Həsən oğlu Əzizzadə, iyirmi yeddi avqust 1996-cı ildə, Naxçıvan Muxtar Respublikasının, Şərur rayonunun, Aşağı Yaycı kəndində ziyalı kürd ailəsində həyata göz açmışdı. 2003-cü ildə Bakı şəhəri Xətai rayonunun 116 saylı tam orta məktəbinin birinci sinifinə daxil olmuş, 2014-cü ildə həmin məktəbi müvəfəqiyyətlə bitirmişdir. 2015-ci ilin oktyabr ayında, Xətai Rayon Hərbi Komisarlığından həqiqi hərbi xidmətə çağırılmışdır. Öz istəyinə görə, Xalqımızın yaralı və qürur yeri olan, Qarabağda düşmənlə sərhəd olan ön cəbhədə xidmət etməyi xahiş etmişdir. Hərbi xidmətdə qulluq etdiyi zaman, rəhbərliyin və yoldaşlarının etimadını qazanaraq böyük hörmətə sahib olan, Xaliq Həsən oğlu Əzizzadə, rəhbərliyin diqqətini çəkir və nümunəvi xidmətinə görə, dəfələrlə komandiri tərəfindən dəyərləndirilmiş və mükafatlandırılmışdır.

Bildiyimiz kimi mənfur daşnaq ünsürləri, Azərbaycanımızın Cənnət məkanı olan Qarabağa və Dağlıq Qarabağa göz dikərək ərazilərimizin iyirmi faizini işğal etmişdir. Öz işğalçı siyasətindən gözü doymayan mənfur daşnaq ünsürləri, aprelin 2-də atəşkəsi pozaraq sərhədd boyu mövqeylərimizi mina atanlardan və roketlərdən atəşə tutsalar da, igid əsgərlərimiz vaxtında düşmənin cavabını verərək, ermənilərin əlində olan bir neçə kəndi və bir sira strateji yüksəklikləri azad edərək düşməni geri oturtdu.

Müharibə itgisiz olmur, Vətənimizin onlarla igid övladları bu şərəfli yolda, Vətənimizin müdafiəsində həyatlarını Vətənimiz Azərbaycan uğrunda qurban verərək Şəhidlik zirvəsinə ucaldılar.

Xaliq Həsən oğlu Əzizzadə, Cəbhənin Tərtər-Goranboy istiqamətində aprelin 4-dən 5-nə keçən gecə erməni hərbi birləşmələrinin təxribatının qarşısını alarkən canını düşünmədən Vətən uğrunda qurban verərək Şəhidlik zirvəsinə ucaldı.

Cənab Prezidentimiz, Ali Baş Komandan, İlham Heydər oğlu Əliyev başda olmaqla, Dövlətimiz, Xalqımız bütün Şəhidlərimizə və ailələrinə böyük diqqət və qayğı göstərərək onların yas mərasimində iştirak edir və Şəhidlərimizin ailələrinin yanında olurlar.

Şəhid Xaliq Həsən oğlu Əzizzadənin yas mərasimində biz bunun canlı şahidi olduq. Xətai Rayon İcra Hakimiyyətinin, Sabunçu Rayon İcra Hakimiyyətinin rəhbərlikləri, hökumət nümayəndələri, möhtəşəm Xalqımız, Şəhidimizi o qədər izdihamla, hörmətlə son mənzilə yola saldılar ki, bunu sözlə ifadə etmək mümkün deyil.

Xaliq Azərbaycan bayraqları ilə, güllə-çiçəklə, maşın karvanı ilə, Şəhid Xaliq Həsən oğlu Əzizzadənin yaşadığı Xətai rayonunun Əhmədli qəsəbəsindəki ünvanından başlayaraq, Kürdəxanı məzarlığına qədər, insan selindən tərpənmək olmurdu. Xalq hər yerdə Azərbaycan bayraqları ilə Şəhid karvanını hörmətlə qarşılayır və Şəhid karvanına qoşulurdular. Şəhid karvanı Kürdəxanı məzarlığına çatanda məzarlıqda daha böyük izdihamın olduğunun şahidi olduq. Həqiqətən Xalqımız öz şəhidinə böyük sevgi, hörmət və məhəbbət göstərdi. Çox yüksək səviyədə, hormətlə, izzətlə

Cənazə namazı qılındıqdan sonra Şəhidin tabutu üzərindəki üçrəngli dövlət bayrağımız əbədi xatirə olaraq, mərhumun atası Həsən müəllimə təqdim edildi.

Şəhidimiz, Sabunçu rayonunun Kürdəxanı qəsəbəsindəki qəbiristanlıqda Azərbaycanın dövlət himninin sədaları altında dəfn olundu. Bəli, torpaq uğrunda ölən varsa Vətəndir. Vətən uğrunda Şəhid olan varsa o, Vətən basılmaz! Allahtəala bütün Şəhidlərimizə rəhmət eləsin, məzarları nurla dolsun. Amin!

Səhifəni hazırlada: Tahir Süleyman

477:1.QXD 09.04.2022 0:28 Page 5

Aprel şəhidlərimiz heç zaman unudulmayacaq

Aprel hadisələrindən altı il ötməsinə baxmayaraq, şəhidlərimiz hər zaman xalqımız tərəfindən anılır, hörmətlə yad edilir və mütəmadi məzarları ziyarət edilir

Aprelin 6-da cəbhədə erməni təxribatının qarşısını alarkən qəhrəmancasına şəhid olan Laçın rayonunun Qarakeçdi kənd sakini, 1996-cı il təvəllüdlü Məmmədov Ülvin Camaləddin oğlu aprelin 7-də dəfn olunub. Şəhid ailə üzvlərinin müvəqqəti məskunlaşdığı Ağcabədi rayonunun Taxtakörpü ərazisindəki Qarakeçdi obasında torpağa tapşırılıb. Onun dəfnində Laçın Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı səlahiyyətlərini müvəqqəti icra edən Aqil Nəzərlinin iştirakı ilə rayonun idarə, müəssisə və təşkilatları, kənd İcra nümayəndəlikləri, ziyalılar, ağsaqqallar, gənclər, məktəblilər və hərbiçilərdən ibarət 6000 nəfərdən çox rayon sakini, şəhidin qohumları, dostları iştirak ediblər.

Laçın Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı səlahiyyətlərini icra edən Aqil Nəzərli çıxış edərək bildirmişdir ki, ölkə Prezidenti cənab İlham Əliyev tərəfindən həyata keçirilən düşünülmüş və məntiqli siyasət nəticəsində torpaqlarımızı işğaldan azad edəcəyik, qaçqın və məcburi köçkünlər öz doğma yurd–yuvalarına qayıdacaq və cəzasız qalmış cinayətkarlar layiqli cavablarını alacaqdır. Sonda rayon rəhbəri erməni qatillərinin qurbanı olan bütün şəhidlərə Tanrıdan rəhmət diləmişdir.

İzdihamlı tədbirdə iştirak edən Müdafiə Nazirliyinin Mətbuat Xidmətinin katibi Abdulla Qurbani, Ağcabədi Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Şahin Məmmədov, Xocavənd Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Eyvaz Hüseynov, Millət vəkili Mahir Abbaszadə və Aqil Abbas çıxış edərək şəhidin yaxınlarına səbr diləmiş, Silahlı Qüvvələrimiz tərəfindən işğalda olan bütün torpaqlarımızın tezliklə işğaldan azad ediləcəyini bildirmişlər. Daha sonra şəhidin atası Camaləddin Məmmədov çıxış edərək övladı şəhid olduğundan qürur duyduğunu bildirmişdir.

Dəfn mərasimində "Şəhidlər ölməz, Vətən bölünməz" şüarı səsləndirilib, şəhid əsgər yaylım atəşləri altında son mənzilə yola salınıb.

Yekunda Laçın Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı səlahiyyətlərini icra edən Aqil Nəzərli , hüquq-mühafizə orqanlarının əməkdaşları, idarə müəssisə rəhbərləri, kənd icra nümayəndələri, ziyalılar və rayon ictimayyəti nümayəndələri şəhidin qəbri üzərinə tər çiçək dəstələri düzdülər.

Evin Camaləddin oğlu Məmmədov 1 yanvar 1996 cı ildə valideyinləri məskunlaşan "Taxta körpü" ərazisindəki "Laçın obaları"nda dünyaya gəlmişdi. Torpaqlarımızın 20 faizini zəbt edib, Xocalı soyqırımını törədən mənfur düşmənə qarşı Ülvində barışmaz mövqe yaranmışdı. Qarabağı, əzizlərinin doğulduğu Laçın torpaqlarını işğaldan azad edənədək döyüşməyi şərəfli borcu bilirdi. Yaşadığı şəraitin ağırlığı Ülvinin idmana olan həvəsinin qarşısını ala bilməmiş, sərbəs güləşdə yeniyetmələr arasında dəfələrlə ölkə birincisi olmuş və bir sıra fəxri fərmanlarla təltif edilmişdir. Laçın rayon Qarakeçdi kənd 1 nömrəli tam orta məktəbini bitirib hərbi xidmətə çağırılan Ülvin 2016 cı il aprelin 1 də həqiqi hərbi xidmətini başa vurmuşdur. Həmin gün komandir tərxis olunan əsgərləri sıraya düzüb azad olduqlarını bildirmiş və sonra soruşmuşdu; Müddətdən artıq xidmət etmək istəyən varsa bir addım önə çıxsın. Ülvin irəli çıxaraq demişdi: "Komandir, Qarabağa, Laçına qayıdana kimi sizinləyəm. Vətən uğrunda Şəhid olmaq arzusundayam". Elə həmin gün Tərtərə, Talışdağa yola düşür. Ülvi sərras snayper nişancısı idi. 2016 cı il aprelin 5 də Tərtər, Talışdağ uğrunda gedən döyüşlərdə qəhrəmancasına Şəhid olmuşdu. Qarabağın işğaldan azad olunacağı gün və Laçında yaşamaq Ülvinə qismət olmasa da vətən uğrunda Şəhidlik zirvəsinə ucalaraq arzusuna qovuşdu. Böyük izdihamla Şəhidini son mənzilə yola salan minlərlə Laçınlı "Atəşgəsə son","Rədd olsun erməni", "Qarabağa azadlıq" kimi şüarlar hayqıran Laçınlı gənclər torpaqlarımızın azadlığı uğrunda düşməni hər an məhv etməyə hazır olduğunu bəyan elədi. Ülvinin, eləcədə, bütün Şəhidlərimizin xatirəsi heç vaxt xalqımızın yaddaşından silinməyəcək.

Şəhid varsa, torpaq da var, Vətən də,
Şəhidlərə ölüm yoxdur Vətəndə!

Səhifəni hazırlada: Vüsal Ziyadxanomku

477:1.QXD 09.04.2022 0:28 Page 6

Tariximizin şərəf və qəhrəmanlıq səhifəsi

Azərbaycan xalqının işğal altındakı torpaqlarının azadlığı uğrunda mübarizəsinin şərəfli səhifələrindən biri olan Aprel döyüşlərindən 6 il ötür. 2016-cı il aprelin 2-də Ermənistanın törətdiyi hərbi təxribatlara cavab olaraq müzəffər ordumuzun həyata keçirdiyi uğurlu hərbi əməliyyatlar cəbhənin müxtəlif istiqamətlərində torpaqlarımızın bir hissəsinin işğaldan azad edilməsi ilə nəticələndi.

Müşfiq Məmmədli, Milli Məclisin deputatı

Apreldə 4 gün davam edən əməliyyatlar Azərbaycanın hərbi yolla öz torpaqlarını azad etmək əzmini bütün dünyaya nümayiş etdirdi. Təsadüfi deyil ki, Prezident İlham Əliyevin müasir hərbi çağırışlara uyğun olaraq həyata keçirdiyi ordu quruculuğu və hərbi islahatlar məhz Aprel döyüşlərində ilk dəfə özünü praktik tərəfdən göstərdi. Ona qədər hərbi paradlarda şahidi olduğumuz müasir hərbi imkanlarımız ilk dəfə bu hərbi əməliyyatlar zamanı öz sözünü dedi. Çoxsaylı insani və texniki tələfatlar verərək geri çəkilmək məcburiyyətində qalan erməni hərbi bölmələri Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin gücünü öz üzərlərində hiss etdilər. Nə qədər gizlətməyə çalışsalar da, ayrı-ayrı erməni mənbələri Ermənistan ordusunun çoxsaylı canlı qüvvə və hərbi texnika itirdiyini etiraf etdi. Hələ Aprel döyüşlərinə qədər hərbi reytinq agentlikləri Azərbaycanın artan hərbi gücünü hesabatlarında göstərirdilər. Aprel döyüşlərində isə praktik şəkildə sübut olundu ki, ordumuzun qarşısında düşmən duruş gətirə bilməkdə acizdir.

Aprel döyüşləri həm də hərbçilərimizin yüksək hərbi hazırlığını nümayiş etdirdi. Belə ki, ermənilərin keçilməz hesab etdikləri bir neçə müdafiə mərhələsindən ibarət "Ohanyan səddi" ilk olaraq Aprel döyşlərində yarıldı. Hərbçilərimiz düşmənin təxribatının qarşısını almaq və onu layiqli şəkildə cəzalandırmaq üçün həyata keçirdikləri hərbi əməliyyatlar zamanı olduqca böyük peşəkarlıq nümayiş etdirdilər. Beləliklə, həm Ermənistan qarşısındakı hərbi üstünlük, həm də hərbçilərimizin peşəkarlığı Ali Baş Komandan İlham Əliyevin həyata keçirdiyi ordu quruculuğunun döyüş meydanındakı təcəssümü kimi tarixə düşdü.

Aprel döyüşləri həm də Azərbaycan Ordusunun şəxsi heyətnin vətənpərvərliyinin tərənnümü oldu. Zabitlərimiz, gizirlərimiz, əsgərlərimiz bu döyüşlərdə qəhrəmanlıq dastanları yazdılar, vətəni sevməyin nümunələrini yaratdılar. Azərbaycan xalqı Aprel döyüşlərinin şəhidlərinin əziz xatirəsini hər zaman ehtiramla yad edir və edəcək.

4 günlük Aprel döyüşləri Azərbaycanın hərb tarixinə qələbə salnaməsi yazdı. Ermənistan hərbi birləşmələri bu hadisələrdə Azərbaycan Ordusundan layiqli cavab aldılar. Lələtəpənin azad edilməsi, Cocuq Mərcanlı kəndinin bərpası bu qələbənin rəmzlərinə çevrildi. Bu qələbə həm də torpaqlarımızın işğaldan azad ediləcəyi tarixin artıq çox uzaqda olmadığından xəbər verdi. Elə 44 günlük Vətən müharibəsindəki Zəfərə gedən yol da Aprel döyüşlərindən başladı. Prezident İlham Əliyev çıxışlarının birində bununla bağlı deyib: "Azərbaycan Ordusu öz doğma torpaqlarını müdafiə edərək uğurlu əks-hücum əməliyyatı keçirmiş və düşmənə sarsıdıcı zərbələr endirmişdir. Əməliyyat nəticəsində minlərlə hektar Azərbaycan torpağı işğalçılardan azad edilmişdir, biz indi on minlərlə hektar torpaq sahəsinə nəzarət edirik. Aprel döyüşləri bizim şanlı hərbi qələbəmizdir, dövlətimizin, xalqımızın, ordumuzun gücünü göstərən qələbədir. Aprel döyüşləri nəticəsində Füzuli, Cəbrayıl və Ağdərə rayonlarının işğaldan azad edilmiş ərazilərində bu gün Azərbaycan bayrağı dalğalanır. Bu döyüşlər onu göstərir ki, Azərbaycan xalqı və dövləti heç vaxt işğalla barışmayacaq, öz ərazi bütövlüyünü nəyin bahasına olursa-olsun bərpa edəcəkdir".

Artıq Azərbaycan öz ərazi bütövlüyünü bərpa etdi. 44 günlük Vətən müharibəsi dövlətimizin gücünün, xalqımızın milli iradəsinin və həmrəyliyinin təntənəsinə çevrilərək torpaqlarımızın işğaldan azad olunması, pozulmuş ərazi bütövlüyümüzün bərpası ilə nəticələndi. Prezident İlham Əliyevin Ali Baş Komandanlığı ilə müzəffər Azərbaycan Ordusu tariximizin şərəf və qəhrəmanlıq səhifəsi olan Aprel döyüşlərindən başlanmış Zəfər yürüşünü 44 günlük müharibədə layiqincə davam etdirib uğurla başa vurdu. Bu gün həm də Aprel şəhidlərinin ruhları sevinir. Çünki uğrunda şəhid olduqları vətənimizin ərazi bütövlüyü təmin olunub.

İşğaldan azad olan Qarabağ və Şərqi Zəngəzur yeni dövrlərini yaşayır. 30 ilə yaxın düşmən tapdağı altında qalan torpaqlarımız bu gün Prezident İlham Əliyevin diqqəti və qayğısı ilə sürətlə yenidən qurulur, tarixi şöhrətini özünə qaytarır.

Gələn il Şuşanı nələr gözləyir?

Şuşa şəhəri 2023-cü ildə Türk Dünyasının Mədəniyyət Paytaxtı elan olunub. TÜRKSOY Daimi Şurasının ötən həftə Bursa şəhərində keçirilən növbədənkənar iclasında bununla bağlı qərar qəbul edilib.

Şuşanın Türk Dünyasının Mədəniyyət Paytaxtı seçilməsinin əhəmiyyəti barədə Modern.az-a danışan deputatlar TÜRKSOY-un qərarını yüksək qiymətləndiriblər.

Deputat Əziz Ələkbərli bildirib ki, Şuşa bütün dövrlərin mədəniyyət mərkəzi kimi imicini qoruyur:

"2021-ci ilin yanvarın 5-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Anar Kərimovu mədəniyyət naziri təyin olunması ilə əlaqədar videoformatda qəbul edərkən "Mən Şuşa şəhərini Azərbaycan mədəniyyətinin paytaxtı elan edirəm. Şuşa şəhəri buna layiqdir. Hesab edirəm ki, nəinki Azərbaycanın, bölgənin mədəni paytaxtı sayıla bilər", – dedi. Həmin il mayın 7-də cənab Prezident "Şuşa şəhərinin Azərbaycanın mədəniyyət paytaxtı elan edilməsi haqqında" Sərəncam imzaladı. 5 yanvar 2022-ci il tarixdə isə Cənab Prezidentin Sərəncamı ilə 2022-ci il Şuşa ili elan edildi. İndi Şuşa şəhəri 2023-cü il üçün Türk Dünyasının Mədəniyyət Paytaxtı seçilib.

Deputat hesab edir ki, bütün bunlar təsadüfi deyil. Şuşa bizim ərazilərimizin 30 illik işğalına son qoyan Zəfərimizin, milli qürurumuzun, milli ləyaqətimizin bərpasının şəhəridir:

"Bu il Şuşa şəhərinin 270 illiyidir. Şuşa Azərbaycan mədəniyyət tarixinə elə möhtəşəm töhfələr, şəxsiyyətlər verib ki, biz onu Azərbaycanın bütün dövrlər üçün mədəniyyət mərkəzi hesab edirik. Şuşa eyni zamanda türk və dünya mədəniyyətinə böyük töhfələr verib, şəhər olaraq türk və dünya mədəniyyətinin nadir incilərindən biridir. Ona görə də Şuşanın 2023-cü il üçün Türk Dünyasının Mədəniyyət Paytaxtı elan olunması tamamilə doğru qərardır və hesab edirəm ki, bu, Azərbaycan həqiqətlərinin dünya ictimaiyyətinə obyektiv çatdırılmasında öz müstəsna rolunu oynayacaq. Dünya bir neçə min illlik tarixə malik olan Azərbaycan mədəniyyəti ilə heç bir tarixi kökü olmayan hibrid, erməni "mədəniyyətini" müqayisə etmək imkanı qazanacaqdır".

Deputat Azər Badamov isə qeyd edib ki, Şuşa Cənubi Qafqazın mirvarisi, Azərbaycanın baş tacıdır:

"Təəssüf ki, ermənilər işğal altında saxladıqları 28 ildə digər ərazilərimiz kimi Şuşanı da dağıdıb, vandalizmə məruz qoyaraq, şəhərin azərbaycanlılara məxsusluğunu silməyə çalışıblar. Amma ermənilər nə qədər çalışsalar da Şuşa şəhərində mədəniyyətimizi və tarixi məxsusluğumuzu silə bilmədilər. Çünki Şuşanın hər bir daşında, hər bir abidəsində Azərbaycanın milli mədəniyyətinin notları həkk olunub və bu izləri silmək qeyri-mümkündür. İşğaldan azad olunmasından keçdiyi qısa bir zaman kəsiyində Şuşaya milli ruh qayıtdı və əvvəlki kimi Cıdır düzündə, Vaqif məqbərəsinin önündə mədəni kütləvi tədbirlərin yenidən keçirilməsinə başlanıldı. Şuşa bizim üçün müstəsna əhəmiyyətli şəhərdir. Cənab Prezident Şuşanı mədəniyyət paytaxtımız elan edib. O cümlədən İSESKO da Şuşanın İslam dünyasının mədəniyyət paytaxtı elan olunması üçün təşəbbüs irəli sürüb. 3 gün əvvəl isə Türkiyənin Bursa şəhərində keçirilən TÜRKSOY Daimi Şurasının İclasında Şuşa 2023-cü ildə Türk Dünyasının Mədəniyyət Paytaxtı elan olunub".

Əziz Ələkbərli, Milli Məclisin deputatı

Deputatın fikrincə, Şuşanın Türk Dünyasının Mədəniyyət Paytaxtı seçilməsi bu tarixi-mədəni şəhərin həyatı üçün əhəmiyyətli olacaq:

"Türk dünyasının mədəniyyət paytaxtı kimi Şuşada 2023-cü ildə türk dövlətlərinin birgə müxtəlif mədəni-kütləvi tədbirləri keçiriləcək. Bu tədbirlərdə iştirak etmək üçün Şuşaya çoxlu qonaqlar gələcək. Qonaqların tərkibində mədəniyyət adamları, siyasətçilər, tarixçilər olacaqlar ki, onlar Şuşada və işğaldan azad olunmuş digər ərazilərimizdə ermənilərin törətdikləri vandallıqları, məscidlərimizin təhqir olunmasını görməklə əsl reallığın şahidi olacaqlar. Şuşanın əsası 270 il əvvəl Pənahəli xan tərəfindən qoyulub. Bu şəhərdə ermənilərə xas olan heç nə yoxdur. Bu il və gələn il keçirilən mədəniyyət tədbirləri Şuşa qapılarının türk dünyası üçün yenidən açılması deməkdir. Şuşa azaddır və dünyanın hər bir qitəsindən qonaqları qəbul etməyə hazırdır. Azərbaycanlılar ermənilərdən fərqli olaraq qonaqpərvər xalqdır. Şuşa şəhəri də bundan sonra öz qonaqpərvərliyi və qəbul etdiyi çoxlu qonaqları ilə daha xoşbəxt olacaq".

477:1.QXD 09.04.2022 0:28 Page 7

1905-06-cı illərdə erməni-müsəlman davasında kürd xalqının rolu

Əvvəli 475-ci sayımızda

İrəvanda ermənilərin müsəlmanlara qarşı törətdiyi qəddarlıqları və əzazilliyini şəhərin ətraf kəndlərində yaşayan müsəlman kürd tayfaları eşidən kimi silahlanaraq atlara minib, qəzəblənmiş aslan kimi nərə çəkə-çəkə üz qoydular İrəvanda qırğın olan yerlərə. Yollarda əllərinə düşən erməniləri öldürüb, mallarını talan edib, evlərinə od vurub yandırırdılar. Ermənilərin qaçanları gəlib bir böyük kənddə cəm olmuşdular. Həmin kənddə dövlətin divanxanası və bir az qoşunu var idi. Həmin qoşun erməni—müsəlman arasında gedən qırğını dayandırmaq üçün kürdlərə mane oldular. Qafqaz canişininin göstərişi ilə cənab Şeyxülislam həzrətləri katolikos Hayrik ilə gəlib məsciddə və kilsədə dualar və xütbələr oxuyub, xalqa nəsihətlər verdilər. Bununla da iki xalq arasında gedən qırğınları dayandırdılar. Bu əhvalatdan sonra erməni qımdatları başqa şəhər və kəndlərə dağılaraq yerli erməni əhalisini müsəlmanlara qarşı davaya qaldırmaq üçün onlar arasında təbliğat aparmağa başladılar. Uzaqgörən və davaya qoşulmaq istəməyən ermənilər qımdatların bu fitnə-fəsadlarından uzaq olmağa çalışırdılar. Qımdatlar isə belə erməniləri fürsət düşən kimi tutub öldürürdülər. Həmin bu tarixdə, yeni 1905-ci ildə Tehran və onun ətrafında, eləcə də, Xorasanda vəba xəstəliyi yayılmışdı. İki ay davam edən bu xəstəlik nəticəsində hər gün təqribən yüz adam ölürdü.

1905-ci İLDƏ NAXÇIVANDA BAŞ VERMİŞ ERMƏNİ—MÜSƏLMAN ƏHVALATI

Elə ki İrəvanın fitnə-fəsad törədən erməniləri Naxçıvana gəldilər, orda vəziyyət gərginləşdi. Naxçıvan erməniləri neçə illərdən bəri tədarük etdikləri vuruş sursatlarını—topları, bombaları, beşaçılan tüfəngləri və s. növbəti qırğın üçün hazırlamağa başladılar. Hərbi sursatları keçidlərdə və gizli mövqelərdə yerləşdirdikdən sonra dükan-bazarları bağlayıb, bütün icma ilə qalxıb mövqelərdə hazırladıqları silahdan qəflətən müsəlmanlar üzərinə gurhagur atəş açmağa başladılar. Əhvalatdan xəbərsiz və dükan-bazarda öz işləri ilə məşğul olan biçarə müsəlmanlar çaş-baş qalıb, bilmədilər nə etsinlər. Kimisi fürsət tapıb dükanı bağladı, kimisi tapa bilməyib, açıq qoyub canını qurtarmaq üçün evlərinə qaçdılar. Yarım saata tüfəngi olan tüfəngini, tapançası olan tapançasını, olmayanlar isə xəncər, külüng, balta, dəhrə və ağac götürüb, ermənilərin müqabilinə gəldilər və onlarla davaya başladılar. Silahsız müsəlmanlar münasib fürsətlərdən istifadə edərək qəflətən erməni silahlılarının üzərinə hücum edib əllərindəki balta, dəhrə, ağacla vurub onları yerə yıxaraq tüfəng və patrondaşlarını əllərindən alıb, üz qoydular davaya. Müsəlmanlara kömək gələnə kimi hər iki tərəfdən ölənlər oldu. Bir para yerlərdən gələn müsəlmanlar nərə çəkərək üz qoydular ermənilərin üstünə. Hər tərəfdə ermənilər böyük tələfata məruz qaldılar və vəziyyəti belə görüb üz qoydular qaçmağa.

Şəhər erməniləri məğlub olandan sonra müsəlmanlar üz qoydular erməni kəndlərinə. Həmin kəndlərdə ələ düşən erməniləri öldürüb, mal-dövlətini talan

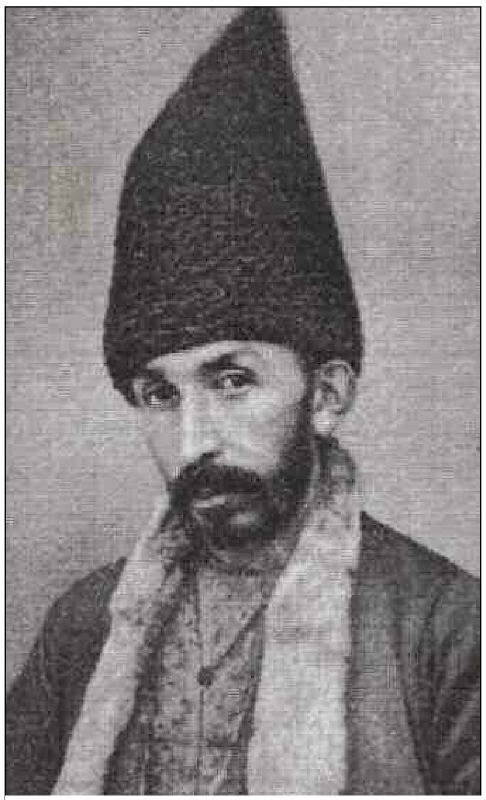

Mir Möhsün Nəvvab

və qarət etməklə bərabər evlərinə od vurub yandırdılar. Bu kəndləri darmadağın etdikdən sonra üz qoydular Naxçıvan qəzasındakı Böyük Badamlı kəndinə. Həmin

kəndin bütün erməniləri—gənc və qoca, böyük və kiçik öz külfətləri ilə müsəlmanların qarşısına çıxdılar. Tam ehtiramla kəlmeyi-şəhadəti deyib müsəlmanlığı qəbul etdiklərini bildirdilər. Müsəlmanlar onları çox sevinclə sakitləşdirib, böyük ehtiramla oradan geri qayıtdılar. Bu xəbər hər tərəfə yayıldı. Erməni qəzetləri yazırdı ki, müsəlmanlar bu qədər qətl və qarətlə kifayətlənməyib, erməniləri məcburi şəkildə öz dinlərindən döndərib müsəlman edirlər.

Bu əhvalat dövlətə və divan əhlinə çatan kimi hökm elədilər ki, durmadan İrəvan qubernatoru həmin kəndə getməlidir. İrəvan qubernatoru Əlixanov çoxlu kazak götürüb, qoşunla Badamlı kəndinə gəldi. Əlixanovun görüşünə gəlmiş müsəlman dinini qəbul edən ermənilər onu salamlayarkən Əlixanov onların salamını rədd edərək buyurdu ki, erməni qəzetlərinin yazdığına görə müsəlmanlar sizləri zor və hədə-qorxu ilə öz dininizdən döndərərək, müsəlman ediblər. Əgər həqiqət belədirsə, kazak qoşunu burada qalıb, sizi qorumağa hazırdır. Sizə qarşı heç kəs qüvvə işlədə bilməz. Yeni islam dinini qəbul etmiş ermənilər cavab verdilər ki, bizi heç kəs zor və hədə-qorxu ilə müsəlman etməyib. Əksinə, biz özümüz könüllü olaraq, öz razılığımız və rəğbətimizlə islam dinini qəbul etmişik. Bu cavabı eşidən Əlixanov camaata heç bir söz demədən geri qayıdıb getdi.

1905-ci İL TƏBRİZ ƏHLİNİN ƏHVALATI

Naxçıvanda, İrəvanda və Bakıda baş verən iğtişaşlar zamanı İran təbəələrindən olan müsəlman camaatından da məzlum və şəhid olduğunu eşidən Təbriz əhli buna dözməyib qəzəblənir, bazar-dükanı bağlayıb üz qoyurlar erməni məhəllələrinə tərəf. Onlar yuxarıda göstərilən şəhərlərdə nahaq yerə öldürülmüş müsəlmanların qanının əvəzini çıxmaq üçün ermənilərin üstünə gedirdilər. Əhvalatdan xəbərdar olan ermənilər dəhşətə gələrək böyük-kiçik, övrət-uşaq qapıları bağlayaraq dad-fəryad qoparırlar və əhvalatı Təbriz hakiminə çatdırırlar. O isə erməniləri mühafizə etmək üçün erməni-müsəlman məhəllələrinin arasına qoşun yeridir. Qoşun dəstələri tüfənglərini çəkib atəşə hazır vəziyyətdə dayanırlar. Bununla da Təbriz hakimi ermənilərin öldürülməsinin və evlərinin qarət edilməsinin qarşısını aldı. Bir neçə gün ərzində Təbrizdə sakitlik yaradıldı. Bundan sonra Təbriz hakiminin əmri ilə ermənilərdən bütün silah və sursatın (tüfəng, güllə, tapança və s.) hamısını yığdılar. Təbrizin erməni camaatı teleqraf və məktubla katolikosa və yerli din xadimlərinə müraciət etdilər ki, ermənilər sakit oturub ədavət törətməsinlər. Çünki əks təqdirdə biz burada müsəlman əhli tərəfindən qətlə yetirilə bilərik.

XORASAN ƏHVALATI

ƏLAVƏ: Yenə bu tarixdə etibarsızlığı və nahaq yerə qan tökməyi və müsəlmanlara qarşı qəddarlığı ilə hamıya yaxşı məlum olan erməni tayfası bir para müsəlman əhlini guya ermənilərin özündən qorumaq və

mühafizə etmək üçün onları şirin dilə tutub öz evlərində sığınacaq verirlər. Sonra isə onları qətlə yetirib, bədən üzvlərini kəsmiş, başlarına nal və mismar çaldıqları müsəlmanlara məlum olmuşdur. O cümlədən, Xorasan əhli də bu əhvalatdan xəbərdar olan kimi qəzəblənib, həmin saat töküldülər erməni dükanlarının üstünə. Nə qədər mal və əşyaları var idi talan və tarac etdikdən sonra özlərini də qətlə yetirmək istəyərkən bir para divan əhli tez bunun qarşısını alaraq ermənilərin qətlə yetirilməsinə imkan vermədilər.

ƏLAVƏ: 1905-ci ildə Tiflis şəhərində Qafqaz namestniki (canişini) öz övrəti ilə faytona minib küçələrin birindən keçdiyi zaman çoxdan fürsət axtaran erməni qımdatlarından 4 nəfər həmin faytonun üzərinə hücum çəkərək xəncər ilə namestniki bir neçə yerindən yaralayıb qaçdılar. Canişinin yanında olan kazak ermənin birini öldürdü, o biriləri isə qaçıb gizləndilər.

ƏLAVƏ: Yenə bu tarixdə divana qulluq edən bir ləzgi müsəlmanını rus xəzinəsinin qabağında ermənilər tapança ilə vurub öldürdülər. Əhvalatdan xəbərdar olan Şuşa qalasının müsəlmanları böyük bir icma ilə gedib həmin ləzginin cəsədini tabuta qoyub böyük məscidin həyətinə gətirirlər. Qüsl verdikdən sonra isə aparıb qəbiristanlıqda dəfn edirlər. Müsəlmanların qəzəbindən ehtiyat edən ermənilər acizanə surətdə müsəlmanlardan üzrxahlıq etdilər ki, həmin ləzgini rus bilib öldürüblər. Ona görə qatilin bağışlanmasını xahiş etdilər.

ƏLAVƏ: Yenə bu tarixdə Şuşa qalasında erməni camaatı rus tayfasından bir böyük vəzifəli şəxsi tapança ilə öldürdülər. Həmin bu rus ilk dəfə Qalaya gələndə kasıb olduğundan bir manata belə möhtac imiş. Amma öləndən sonra onun evindən külli miqdarda nəqd pul və əşya çıxmışdır. Buradan aydın oldu ki, o, dövlətə xəyanət edib erməni və müsəlmanlardan rüşvət almışdı.

Xülasə, erməni tayfası bu qəbil şəxslərdən Qalada və kəndlərdə çox öldürürdülər. Bütün bunlara baxmayaraq, müsəlmanlar onlara (ermənilərə) mehribanlıq və hörmət göstərirdilər. Belə ki, bu tarixdə Şahnəzərovlar nəslindən Qriqor ağa adlı birisi vəfat etmişdi.

Müsəlmanların əyan və əşrafları toplaşıb onun dəfn mərasimində iştirak etdilər. Qriqor ağanı tabuta qoyub müsəlmanlar öz qayda-qanunları ilə çiyinlərinə alaraq qəbiristanlığa aparıb dəfn etdilər. Onun özü və ata babaları (Bəhram bəy, Cəmşid bəy və Məlik Şahnəzər) müsəlmanlara çox böyük rəğbət bəslədiklərinə görə Qalanın müsəlman camaatı bir neçə gün yas mərasimində iştirak etdilər. Hətta Cəmşid bəyin bir bacısı Hurizad xanım mərhum İbrahim xanın arvadı idi. Bu xanımın övladı olmadığına görə böyük məscidin həyətində otaqlar tikdirərək vəqf etdirdiyi otaqlar indi də qalmaqdadır. Cəmşid bəyin özü Rəhim bəyə vəsiyyət etmişdi ki, öləndə məni erməni qəbiristanlığında dəfn etməsinlər. Cəmşid bəy öləndə Rəhim bəy Şuşada olmadığından ermənilər onu aparıb öz qəbiristanlıqlarında dəfn etmişdilər. Rəhim bəy gələndən sonra dərhal Cəmşid bəyin tabutunu erməni qəbiristanlığından çıxarıb kənar yerdə dəfn etdilər.

Ardı var

Səhifəni hazırladı: Tahir Süleyman

Kürd İmperatorluqları

Qutilərin varlığı çox qədimlərə uzanır. Bu günə qədər bilinən ilk Quti imperatoru Emnatum miladdan əvvəl 3100-cü illərdə yaşamışdır.

Lağas kralı Adadnari hələ miladdan əvvəl 2400-cü illərdə Karda xalqından söz etmişdir. Eyni fikri Ur (Our) kralı Kmil Sin də Kurde torapqlarından bəhs edərək təsdiqləmişdir. Hitit kralı I Şuppilulita m. ə 1370-ci ildə Qurde xalqından söz açmışdır. Daha sonralar Assur kitabələrində Kardaka yaylasından və Kurtie – Kurti xalqından bəhs olunmuşdur.

Assur kralı Tukulti İnor, Qutilərə «Kurdi» deyirdi (Bax: İhsan Nuri Paşa, səh-33).

Milladdan 900 il əvvəl yaşamış Assur kralı Adalnirari Kusi, Kuti, Subari orduları ilə vuruşduğunu qeyd edir. Bu kral öz kitabələrində Qutiləri «Kürdi» deyə adlandırıb.

Kürd xalqının tarixini incələyərkən araşdırmaçıların müxtəlif dəyərli əsərlərindən istifadə etdikləri İhsan Nuri Paşa bu haqda belə demişdir:

- Kürd əsilli olan Khaldi (Xaldi), Ararati. Subari, Nauri, Mitanni, Muşki və Kassit dövlətlərinin Qutilərdən ayrıldığını, yeni hamısının kökünün qutilərə dayandığını göstərən əsərlər var. Bunlardan biri m. ə 1280-1261-ci illərdə yaşamış Asur kralı I Salamanasar krallığından qalan kitablarda bunu yazır: «Bir ulduz kimi parlayan Quti xalqı yalnız çoxluğu ilə deyil, əzm, şiddət, dəhşət və yıxıçılıqları ilə tanınmaqdadır. Düşmənçilikləri mənə də qarşı sürüb getdi».

Kürd Quti dövlətinin dağılmasından təxminən 1000 il sonra yaşamış Assur kralı Salmanasar, beləcə Quti qollarından gələn və öz yerinə çatan yeni kürd xalqlarının və onların dövlətlərinin qutilərin soyu və övladları olaraq tanıtmaqdadır. Onlar üçün min illik bir zaman fasiləsindən sonra da yenə quti sözlərini işlətməkdədir.

Etdiyi müharibələrdən sonra kral Salmanasar bunları yazmışdır: «Ararat sərhədindən Tur Abidinə qədər bir ölkə içində Quti qanı su kimi axıdıldı, lakin məğlub olmalıdılar».

… Yuxarıda adları çəkilən coğrafi terminlərin yerləşdiyi bölgələrdə bu gün də kürd xalqı yaşamaqdadır. Tarixi Babil ölkəsini fəth etmək ilk dəfə qutilərə nəsib olmuşdur. Quti dövləti parçalandığında, onların qollarından biri olan Kassitlərin parlaq və güclü dövrləri 725-ci ilə çatan bir məmləkətin təməlini Babildə saldılar. Kürd xalqının məşaləsini Subarilər, Mitanilər, Khaldilər, Muşki və Nayri dövlətləri vasitəsilə Med imperatorluğuna qədər daşıyıb gətirdilər.

Qutilərin kürd xalqının atası olduqlarını isbat etmək üçün «Ön Asiya və Mesopotomiya» tarixini incələyən və araşdıran elm və tarixçi amilləri də bu həqiqəti araşdırmalarında dilə gətirmişlər. Bunun isbatı olaraq Pensilvaniya Univerisitetinin professorlarından Speizer «Mesopotomiyanın kökəni» adlı əsərində kürdlərin qutilərlə Zaqros hulibiləri ilə eyni irqdən olduqlarını yazır (B. Nikitin, cild I. səh 91. Diponot).

Osmanlı tarixçilərindən Əhməd Rəfik «Ümumi tarix» adlı əsərində və onunla birlikdə Əmin Zəki də «Kürd tarixi» adlı əsərində müxtəlif fakt və sübütlarla eyni fikri təsdiqləmişlər (Ehsan Nuri Paşa, səh 38-40).

Tanınmış tarixçi Mucerson qutilərdən gələn Naviri xalqının hakimiyyətinin sonunda Kurti deyilərək adlandırıldıqlarını göstərməkdədir ki, bu da qutilərin kürdlərin ataları olduqlarını sübut edir. Hətta doktor Kontinov da miladdan 4000 min əvvəl Mesopotomiya və Zaqros dağlarında yerləşən xalqların Quti və Kusi (Kassit) deyə adlandırdıqları və ari irqdən olduqlarını, Kürd xalqının bu torpaqlardan enib gəldiyini vurğulayır. İstər Mucersonun, istərsə də doktor Kontinovun dediklərini təsdiq etmək üçün «Kürd ədəbiyyatı tarixi» əsərini göstərmək istərdik (II hissəyə bax).

- Şərqşünas Draver «Kürdlər və Kürd tarixi» kitabında qutilərin və kardaların kürd xalqının ataları olduqları olduğunu yazır. Digər bir şərqşünas Rayks da eyni fikirdədir (İ. N. P. səh. 173). Kürd xalqının qədimliyi və kürdlərin antik dövrdən gələn bir xalq olduğunu türk alimləri tərəfindən yazılmış «İslam ensklopediyası» əsərinin 1089-cu səhifəsində bunlar qeyd edilmişdir. Miladdan təqribən 2000 il əvvəl II Şumer dövrünə aid daş yazısında, Thureau-Danqin (Revue d Assuriologie, v-99, VI, 67) bir Kardaka adına təsadüf edilir. Bu ölkə Driverin Van gölünün cənubunda göstərdiyi Su tayfasının yanında idi. Miladdan sonra 1071-ci ildə Malazgirddən Anadoluya girmiş türk xalqı ilə kürd xalqının heç bir qohumluğunun olmadığını Milli Təlim Nazirliyi tərəfindən nəşr edilmiş ensiklopediyada öz əksini tapmışdır. Adı bilinən Quti krallarından Losirab, Şərlək, İks, Huş, Anri, Danzir, Trikan ən başlıca krallardandırlar. Bunlardan Şərləkə Firdovsinin «Şahnamə» əsərində Siyamən, İkş, Huşaya isə Huşəng adlandırılmışlar.

Babil dövlətinin süqutundan sonra, sadəcə 125 il 40 günlük Babil hökmranlığı qısa həmsərhəd olan Quti krallarının sayı 14 olduğunu İ. N. Paşanın adı keçən əsərindən öyrənirik. Bazil Nikitin də qutilərin Sarqon xənadanlığına son verdiklərini və eyni dövlətin miladdan öncə 2496 – cı ilə qədər hökmranlığının sürdüyünü yazır (B. Nikitin «Kürdlər» cild I, səh-31).

Özü Quti soyundan olan Louqal Oton (Louqan kralı) Erun kralı olaraq Quti kralı Trikanini məğlub etdi. Quti xalqı bu məğlubiyyətdən sonra bəyliklərə bölündü. Bu dağınıqlıq içindən Bitlis bölgəsindəki qutilər Kardaka adını aldılar. Bəxtiyari dağlarındakı və ətrafındakılar müstəqillik qazandılar. Ancaq tarixi baxıma görə, qutilərdən sonra bu ölkə xalqını yetişdirdiyi və tarixə damğasını vuran iki yeni türk dövləti meydana gəldi. Bunların parlaq və görkəmli dönəmi 725 il sürən kürd Kussi – Kassit dövləti ilə bu dövlətin yaşama müddətinin ortalarında yer alan və təqribən 175 illik bir yaşam sürən Böyük Kürd Mittani imperatorluğudur.

Kürd Kassit – Kussi imperatorluğu

Kürd Kassit - Kussi dövləti haqqında məlumat verərkən bu haqda da qabaqcadan bildirmək istəyirik ki, bu dövlətə Cəmşidin adı verilmişdir. Hətta Firdovsinin «Şahnamə» əsəri də Kassit - Kussi dövlətini kinayə ilə Cəmşidin milləti hesab edir.

Quti imperatorluğunun dağılmasından sonra quti xalqının yaratdığı bu dövlət siyasi hakimiyyətini m. ə 1891-1171 – ci illərdə sürdürmüşdür. Qərb tarixçiləri isə bu hakimiyyətin sonunu 1160-cı il olaraq göstərir (Mauriçe Meumao, «Le Monte antiqie» əsəri, Paris 1976. Səh-160).

Kürd sivilizasiyası bu dönəmdə insanlığa böyük mənfəət verdi. Sənət, mədəniyyət, ədəbiyyat, el sənətləri, heykəltaraşlıq, rəsm və ev əşyalarının formalaşdırılmasında Kürd Kussi dövləti, Mitani dövləti ilə birlikdə çağdaşları Hititlərə, Asurlara və fironların idarəçiliyində olan Misir ölkəsinə böyük ölçülərdə təsir etmişdir.

Tarixi araşdırmalarda və İraq Kürdüstanındakı arxeoloji qazıntılar zamanı əldə edilən kürd milli kalaritinə uyğun olunan şahanə heykəllər 1984-cü ildə Bağdad Milli Muzeyinə qoyulub. Yenə Kürd Kassit imperatorluğuna aid adlı – sanlı «Sinus səhnəsi» adlı daş üzərində yonularaq gerçəkləşdirilmiş əsər Parisin «Laubre» muzeyini bəzəməkdədir. Belə nümunələrdən yüzlərlə saymaq olar.

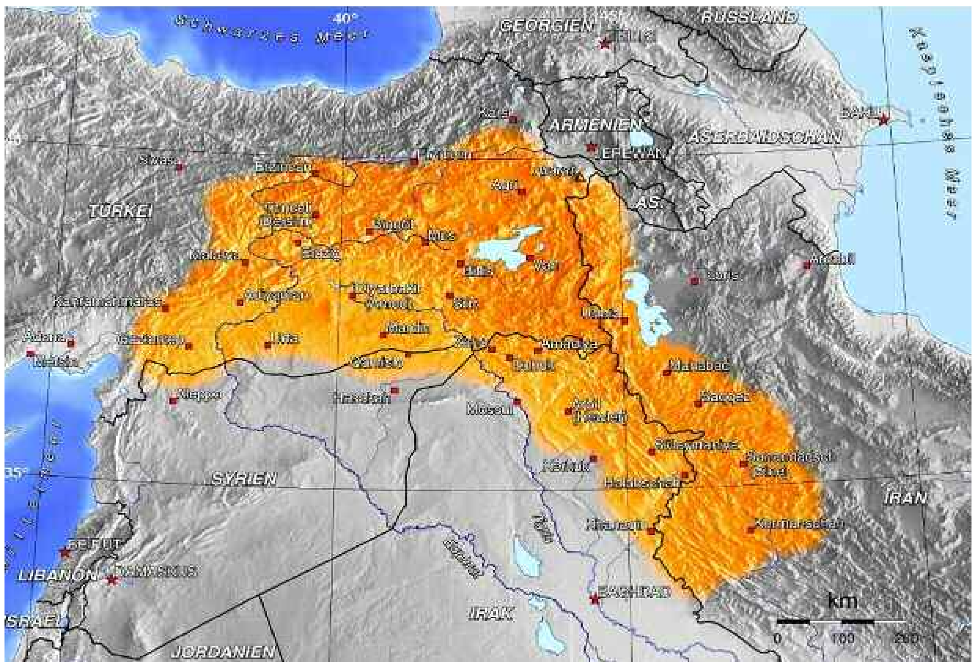

Beləliklə, güclü Firon hakimiyyətindən geridə qalmayan, böyük bir tarixi zənginliyə malik olan Kürd Kassit dövləti siyasi, iqtisadi, eləcə də elm sahəsində irəli getmələrini göstərən dəlillərlə sübut etməkdədir.

Ölkələr arasında əlaqələr qurulur, məktublar yazılır, elçilər təyin edilirdi. Xüsusilə firon ölkəsi Misirlə Kürd Kassit dövləti arasında idxalat və ixracat, kredit və ya mübadilə yolu ilə yardımlar şəklində təşkil olunurdu. Bu dövlətdə barış və sülh müqavilələri imzalanırdı. Beləliklə, tarixin bildiyi ən qədim zamanlardan günümüzə qədər dövlət quruluşu ilə, dövlətlərarası danışıqların hüquqi təməlləri Kassit – Kussi imperatorluğunda rast gəlinir (Bu haqda geniş məlumat almaq üçün bax: Mauriçek Muleau «Len Monte Antique». Səh-161).

İdarəetmə sistemində yeni bir qayda yaradılmışdı. Tapınaqlardan dini ayinlərlə yanaşı sənət, mədəniyyət və ədəbi əsərlər də sərgilənməkdə idi. Kürd xalqı bu adətlərini günümüzə qədər də davam etdirməkdədir. Bu dövlətin idarəetmə, hüquqi, toplumsal və mədəni qurumlarının o zamanda ən irəli bir düzəndə olması bir təsadüf deyil. Çünki, Kassitlər m. ə 1530-cu ildə ulu babaları qutilər kimi Babili (Babilosu) tamam işğal etdilər. Qərbin qədim dövr tarixçilərinin bildirdiklərinə görə, Kürd dövlətinin rəhbərləri məğlubiyyətə uğratdıqları Babilon ölkəsinə məxsus olan uyqarlığa da sahib oldular. Məlum olduğu kimi, daha əvvəllər də bu ərazilərdə Hammurapinin yaratdığı monarxiya hakimiyyəti mövcud idi. Babil uyqarlığına öz damğasını vuran bu kral Assurları, Esəhnunna və Mari krallıqlarını məğlub edərək miladdan əvvəl 1695-ci ildə ölkəsinin sərhədlərini bir xeyli genişləndirdi. Həm Hammurapi (m.ə 1729-1686), həm də sələfi kral Şamsu İloina (m.ə 1686-1648) ölkədə hüquqi dövlət qurmuşdular. Ölkədə sağlam idarəetmə üsulu vardı. Maliyyəçilər (Tacirlər təşkilatının rəhbərləri), hakimlər və vilayət valiləri mərkəzdəki büroya bağlı idilər. Dövlətin amirləri Vali və Bələdiyyə sədrləri kimi vəzifələr də yazılı əmrlərin həyata keçirilib keçirmədiyini diqqətlə izləyir. Siyasi və iqtisadi yaşamı tək özü idarə edirdi.

Hammurapinin hüquq kodu çox məşhurdur. İnsanlıq tarixində bilinən ən qədim qanunu qoymaq yalnız ona nəsib olmuşdur. Bu kodake (kod) araşdırıldığında bu ölkədə kralın xalqın atası və qoruyucusu olub, güclü ilahi varlıqlardan (Tanrılardan) aldığını görürük:

- Tanrıların diqqəti və sevgisi olan mən Hammurapi ölkədə ədaləti yaşatmaq, ziyankarları və qatilləri məhv etmək, xalqımın üstündə günəş kimi doğaraq dünyanı aydınlatmaq üçün Tanrı Manrunun vəzifələndirdiyi bir çoban olaraq idarə etdiyim xalqıma heç bir zaman zülm etmədim və tənbəl olmadım. Mənim yaxşılıqsevər kölgəm ölkəmdəki bütün şəhərlərin üzərinə yayıldı. Şumer və Akkad ölkəsi insanlarını da bağrıma basdım. Onları sülh içində idarə etdim. Mənim mövcudluğum onları da qorudu. Güclü olanın zəifi məhv etməməsi üçün, yetimlərə və dullara haqlarını qorumaq üçün ölkədə ən yaxşı ədalət quraraq, bunları qoruyacaq qanunları bildirmək üçün bu lövhəyə dəyərli sözlərimi yazdım. Adil bir kral olaraq mənim varlığım önündə ilsak edirəm (Hammurapi qanunları – ön söz. Səh -160).

Beləliklə, Kürd Kassit dövləti Babili fəth edib öz ərazisinə qatdığı zaman bu ölkə üzərində sosial – iqtisadi, idarəetmə və mədəni bir vaxtda inkişaf edən xəzinə vardı. Kassilər də Babili almadan öncə böyük bir dövlətin təmsilçiləri idilər. Qaldı ki, Hammurapi monarxiyasının da Kassitlərin atası olan Quti ölkəsindən eyni bir biçimdə miras olaraq bir çox şeylərin dövr almasına, bu da alimlər tərəfindən təsdiq edilməkdədir.

Quti və Hurrilər dövründə atı daşıma və çəkmə vasitəsi kimi ilk dəfə insanlıq Kassitlər zamanında minik heyvanı kimi də istifadə etmişlər.

Bu tapıntıdan həm bir yerdən başqa yerə tez getmək məqsədi üçün, həm də müharibələrdə hərbi vasitə kimi də yararlanırdılar. Digər tərəfdən də Neolitin vaxtından ən önəmli şəkildə rast gəldiyimiz və tarixçilərin təxminlərinə görə, hələ palçıqkən üst-üstə qoyularaq inşa edilən kərpic ilk dəfə Kassit dövlətində içinə saman qarışdırıb gündə qurudulmaqla inşaatda istifadə edilmişdir. Aradan 3500 il keçməsinə baxmayaraq, kərpic Ön Asiyanın inşaatında ən başlıca vasitədir.

Araşdırdı: Tahir Süleyman

Bafil Talebanî; Buyeran derxist ku çiqas pêwîstiya Êraqê bi Mam Celal e

Di salvegera 17mîn a ku serokê rewanşad serok Mam Celal tê de bû ye bi serokkomar, Bafil Celal Talebanî di peyama xwe de wiha got; Buyeran derxist ku çiqas pêwîstiya Êraqê bi Mam Celal e.Di 17`mîn salvegera wer-

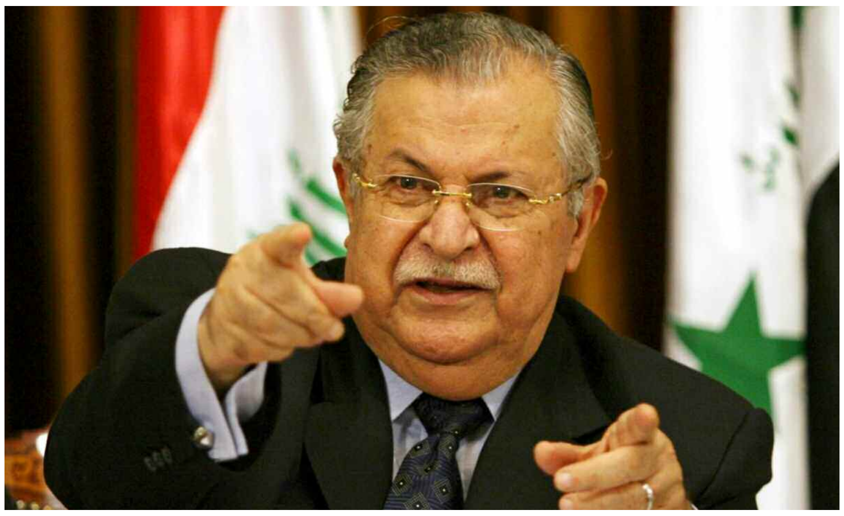

girtina serokê rewanşad serok Mam Celal posta serokkomariya Êraqê ku ji aliyê encûmena nûneran ê Êraqê ve hatibû hilbijartin û erêkirin, Bafil Celal Talebanî peyameke taybet weaşnd û têda aşkire kir ku buyerên li Êraqê wiha derxist ku çiqas di vê qonaxê de, pêwîstiya Êraqê bi serok Mam Celal heye.Di peyama xwe de, Bafil Celal Talebanî aşkire kir; "Em îro bi serbilindî roja hilbijartina serok Mam Celal ku wek yekemîn serokkomarê Êraqê ku kurd be di hemû dîroka Êraqê de."Di dirêjahiya peyama xwe de, Bafil Celal Talebanî wiha pêde çû: "Ji hemû kes û aliyan re derket ku Êraq di rewşeke gelek aloz û nelihev re derbas dibe, ji ber ku ne diyalogeke nîştimanî û berpirs heye tako alozî û pirsgirêkan çareser bike û ne jîti rê hatin dîtin ji bo ku li ser astangiyan bibe desthilat û bêne çarserkirin. Vê yekê rastî derxist holê ku em niha gelek û bi awayekî pir di vê demê de, pêwîst bi siyaseta hekîmena yê rewanşadê gelê kurd serok Mam Celal e.

ji bo serketina proseya siyasî li Êraqê û kûrkirina giyana hevsozî û pêkvajiyan di navbera aliyan û pêkhatan de."Di naveroka wê peyamê de, Bafil Celal Talebanî dazanîn: "Ev buyerên dawiyê li Êraq û li Kurdistanê wiha derxist kuboşantiyeke berfereh heye, piştî koça dawî yê serok Mam Celal û tijikirina wê bi esanî nabe û tenê riyeke wê heye tako bi serkevin ewe ku em vegerin bo siyaseta hekîmena ya serok Mam Celal."Di berdawiya peyamê de, va yeka zelal kir:"Di vê roja dîrokî de, em careke din soz û wefayê xwe li hemberî rêbaz û ramanên pîroz ên serok Mam Celal dupat bikin. Em xemên gel û welatiayn peyda bikin û xwedî lê derkevin û bikin erkeî sereke di karên xwe de û em dest ji mafên wan bernedin çi dibe bila bibe û em erkên xwe ên ji bo kûrkirina giyana hevsozî û pêkvejiyanî di navbera hemû pêkhatan û neteweyan de wek çawa me berê jî wiha dikir ku diyalog û lihevtêghîştin dikir bi bingeha stratîjîk ji bo karên me û berevanîkirin li nirxên mirovan û demokrasiyê."

Her weha li di dawiyê de wiha got:" Silav li giyanê pak ê serokê me Mam Celal û tevahiya şehîdên Kurdistanê." ***PUKmedia***

Em li gel HDPê li ser maseyekî rûnanin

Seroka IYI Partiyê Meral Akşener di bernameyek televizyonî de behsa Tifaqên hilbijartina kir û got: Em li gel HDPê li ser maseyekî rûnanin, ji xwe HDP jî vê naxwaze.

Akşener li ser rojeva siyasî helwesta partiya xwe diyar kir û dibêje ku, derdême ne ewe kî bibe berbijêrê serokkomariyê, derdê me ewe ku em vê sistema ku îro heyî biguherî.

Herweha li ser pirsekî di derbarê hevkariya HDPê de Akşener got: Min biryar dabû ku ez bersiva van pirsan nedim.Tiştek gelek xerîb heye,Tifaqa Cumhur li gora xwe hewldide partiya me terbiye bike, îdia dike ku em li gel HDPê tevdigerin. Hinek me bi zimanek lewitî tawanbar dikin û dibêjin ku,qey em li dijê Kurdane û bi vê yekê zimanê xwe dilewitînin. Ez gelek bi zelalî dibêjim em li gel HDPê li ser maseyekî rûneniştîne. HDP jî vê dibêje. Eger HDP li ser wî maseyî hebe em rûnanin.Ez vekirî dibêjim eger hinek bêjin em qêra bidin HDPê û IYI Partiyê bêxin rewşek xirab de û ji aliyek din heqaretê li birayên me yên Kurd bikin nabe, ev dilê min diêşîne. ***Related***

'Qedexe' danîn ser gundê ku leşkeran êşkence li gundiyan kirî!

Ketin û derketina gundê Timokê ku leşkeran bi ser de girtin û êşkence li 2 kesan kirin, hat "qedexe" kirin.

Ketin û derketina gundê Timok (Gumuşorgu) ê navçeya Hezo ya Êlihê ku piştî êrîşa leşkerên Tirk a li ser serê Yahya Karabaş û Sadûllah Karabaş û êşkenceya li wan hat kirin, hat qedexekirin.

Heyeta ku di nav de Berdevka Meclîsa Jinan a Partiya Demokratîk a Gelan (HDP) Ayşe Acar Başaran jî hebû, xwest biçe gund û li ser serdegirtin û êşkenceyê lêkolîn bike, lê bi hinceta "Biryara qedexeyê" heye hat astengkirin.

Heyeta ku di nav de Hevşaredara Êlihê Songul Korkmaz, Tevgera Jinên Azad (TJA), Hevseroka HDP'ê ya Bajêr Hurriyet Kaytar jî hebûn, ji aliyê leşkerên li Qereqola Cendirmeyan a Timokê ve hatin astengkirin. Midûrê Emniyeta ku 7 rojan "biryara qedexeyê" ya walîtiyê nîşanî heyetê da, îdia kir ku ev biryar ji ber operasyonên leşkerî yên li herêmê tên kirin, hatiye girtin.

Berdevka Meclîsa Jinan a HDP'ê Ayşe Acar Başaran bertek nîşanî vê rewşê da û diyar kir ku armanca sereke veşartina armanca êşkenceyê ye.

Başaran got, "Gundiyên li vir bi rojan rastî êşkenceyê hatin. Em dixwazin bi gundiyên êşkence dîtine re hevdîtinê bikin. Ji ber ku em ji jiyana gundiyan bi fikar in, em dixwazin bi wan re têkiliyê deynin. Ev biryara qedexeya 7 rojan ne hiqûqî ye. Her kesê ku şirîkê vê bêhiqûqiyê be wê li pêşberî darazê hesab bide. Hem kesên ku ev biryar girtin û hem jî yên êşkence li gundiyan kirinî wê li pêşberî hiqûqê hesab bidin. Ev qedexe îspata êşkenceyê ye. Em vê bişopînin." Pişt re heyetê çû serdana Yahya Karabaş ê rastî êşeknce hatî û li navenda bajêr li cem xizmên xwe dima. ***anfkurdi.com***

Konferansa Tevgera Demokratik a Kurdistanê

Konferansa Tevgera Demokratîk a Kurdistanê (TDK-Tevgerê) ya Ewropayê di bin alaya Kurdistanê de, bi sirûda neteweyî û rawestana rêzgirtinê ji bo pakrewanên Kurdistanê, di 26ê adara 2022an de li Parîsê hate li darxistin.

Konferansa Parîsêdi çerçeweya Danezana TDK-Tevgerê de, bi awakî giştî li ser rewşa tevgera neteweyî û demokratîk ya her çar perçeyên Kurdistanê û bi taybetî li ser rewşa Bakurê Kurdistanê û herweha li ser xebat, rewş û pirsgirêkên kurdên li Ewropayê rawestîya.

Konferansê amaje pêkir ku Kurdistan di pêvajoyeke hestîyar de derbas dibe û divê tevgera rizgarîxwazîya neteweyî, li gorî vê hestiyarê tevbigere. Konferansê diyar kir ku çareserîya pirsgirêka miletê Kurd û Kurdistanê di avakirina hevkarî, yekitî û yekrêzîya partî, rêxistin û tevgerên neteweyî û demokratîk de derbas dibe. Divê hêzên neteweyî, rewşenbîr û welatparêzên kurdistanî, bi sîyasetek hevbeş û bi hemahengîyekî neteweyî bi berpirsîyarîyên xwe re rabin. Di vî warî de, Danezana TDK-Tevgerê xwedî çerçewe û perspeketktîfek gelekî dewlemend e. Di vê çerçeweyê de, Konferansê bal kişand ser girîngîya xebat û hewildanên sê partî û tevgerên Bakurê Kurdistinê; ango hevkarîya di navbêna PAK, PSK û TDK-Tevgerê de. Konferansa Parîsê dîyar kir ku rêxistana TDK-Tevger ya Ewropayê, bi her awayî piştgirîyê dide vê xebatê û di vî warî de çi bikeve ser milên wê dê pêk bîne.

Konferansa Parîsê bi awakî berfireh li ser rewşa siyasî, civakî, çandî û rêxistinî ya kurdên Ewropayê rawestîya û bal kişand ser girîngîya rola xebata kurdên Ewropayê û dîaspora kurdî. Qada xebat û tekoşîna rizgarîxwazîya neteweyî ya esasî nava welêt e. Lê tevgerên neteweyî û demokratîk yên kurdên dervî welêt, bi tecrûbe û xebatên xwe yên cihêreng dikarin di geşkirina tevgera rizgarîxwazîya neteweyî ya Kurdistanê de roleke erênî bilîzin. Loma jî pêwendî û kordînasyona nav wan gelekî girîng e.

Di konferasê de, li ser pirs û pirsgirêkên malbat, zarok û ciwanên kurdên li Ewropayê hate rawestandin û ji bo xebat û çalakîyên di vî warî de pêşnîyar û rêyên çareserîyê hatin pêşniyarkirin.

Di konferansê de hate diyar kirin ku divê rêxistina TDK-Tevgerê ya Ewropayê, bi dost, hogir û kesayetîyên siyasî û welatperwer re; bi dezgehên neteweyî û kulturî re pêwendîyên xwe xurtir û geştir bike. Divê rêxistina TDK-Tevgerê ya Ewropayê ne weke rêxistinek klasîk tevbigere û xebata xwe ya siyasî, demokratîk û kulturî tenê bi endamên xwe ve sînor neke; herweha divê ew bi dost û hogirên xwe re jî kar û xebatên cihêreng bike û nerîn û pêşnîyarên wan bide ber çavan.

Konferansa Parîsê, li ser mijar û rewşa dîyaspora Kurd jî rawestîya û mijara dîyaspora Kurd weke mijareke neteweyî nirxand. Konferansê xebat û hewldanên di vî warî de hatine kirin bi hûrgilî nirxand û bal kişand ser kêmanî, şaşî û xeletîyên di vê pêvajoyê de hatine kirin. TDK-Tevger, pirrserîtîya dîaspora kurdî rast nabîne û divê bawerîyê de ye ku divê hemû alî di vî warî de bi wezîfe û berpirsiyarîyên xwe yên neteweyî re rabin. Em weke rêxistina TDK-Tevgerê ya Ewropayê amade ne ku di vî warî de çi kar û xizmetek bikeve ser milên me, ji grûbperestîyê dûr û bi berpirsîyarîyek neteweyî pêk bînin. Komîteya Ewropayê ya TDK-Tevgerê ji bo dîyaspora kurdî di binê banekî hevbeş, neteweyî û kurdistanî de bê civandin; hemahengî û yekrêzîya dîyaspora kurdî pêk were, wê bixwaze bi hemû hêz û kesayetîyên eleqedar re pêwendîyan deyne û wê hewl bide ku bi awakî hevbeş çareserîyekê ji vê belavbûn û pirrserîtîyê re bibîne.

Konferansa TDK-Tevgerê ya Ewropayê, bi hilbijartina komîteyên pêwîst û wergirtina hinek biryarên girîng bi dawî hat.

Bijî xebat û têkoşîna ji bo welatekî serbixwe, miletekî azad û civateke demokratîk! ***Related***

477:1.QXD 09.04.2022 0:28 Page 10

Qubad Talebanî ber bi Yonanê ve birêket

Cîgirê serokê hikûmeta Herêma Kurdistanê Qubad Talebanî berê xwe da welatê Yonanistanê.Her weha derbarê serdana cîgirê serokê hikûmeta Herêma Kurdistanê Qubad Talebanî de, peyvdarê fermî ê cîgirê

serokê hikûmetê Semîr Hewramî ji PUKmedia`yê re ragihand; Qubad Talebanî îro piştî nîvro bi armanca beşdarîkirina li dîdara Dîlfî ya aborî, ber bi welatê Yonanê ve birêket.Di daxuyaniya xwe de, peyvdarê fermî yê cîgirê serokê hikûmeta Herêma Kurdistanê Semîr Hawramî aşkire kir ku wê cîgirê serokê hikûmeta Herêma Kurdistanê di dîdara aborî ya Dîlfiyê li Yonanistanê gotarekê pêşkêş bike. ***PUKmedia***

Firaksyona PDKê daxwaz ji wezîrên hikûmeta Kurdistanê kir li ser çend mijaran zelalkirinê bidin

Komek parlementerên Kurdistanê îmze kom kirin û bang li wezîrên darayî û elektirîka Kurdistanê kirin beşdarî civîna parlementoyê bibin û li ser çend mijaran zelalkirinê bidin.

Parlementerê PDKê li parlementoya Kurdistanê, Hêvîdar Ehmed ragehandiye, 35 parlementerên wan îmze kom kirine û daxwaz ji wezîrên elektirîkê û darayî kirine beşdarî civîna parlementoyê bibe.

Hêvîdar Ehmed li ser sebeba wê yekê jî gotiye, ev demek e wezîrê darayî ku endamê Gorranê ye, aciz bûye û naçe ser karê xwe ji ber wê jî me gazî wî kiriye da ku sebeba vê yekê zelal bike.

Li ser gazîkirina wezîrê elektirîkê jî Hêvîdar Ehmed gotiye, ev demek e nirxa elektirîka giştî û elektirîka jeneratoran pir giran bûye loma me daxwaz ji wezîrê elektirîkê kiriye li ser vê mijarê zelalkirinê bide. ***PUKmedia***

Serbazgehekî Tirkiyê ya li Mûsilê hat mûşekbaran kirin

Îro 06.04.2022yê bi şev careke din serbazgeha Zîlkan a artêşa Tirkiyê ya li sînorê parêzgeha Nînowa hate mûşekbaran kirin. Êrîşa îşev di demekî de ye ku di heyama heftiya borî de 2 carên din jî êrîşa mûşekî li ser heman serbazgehê pêkhatibû.

Çapemeniya Iraqê belav kir, îşev çen mûşek ji serbazgeha Zîlkanê re hatine avêtin û ji bakurê rojhilatê bajarê Mûsilê ve ew mûşek hatine avêtin û heta naha ziyanên wê êrîşê nehatine zanîn.

Di herdu êrîşên mûşekî yên berî naha yên li ser heman serbazgehê de ti ziyanên canî û madî çênebibûn. ***BasNews***

Alkiş: 4'ê Nîsanê ji bo jinên Êzidî tê wateya hebûnê

Berdevka Rêxistina Sîwanî ya Meclîsên Jinên Êzidî (SMJÊ) Nûrê Alkiş got, "Azadiya Rêberê me azadiya jinên Êzidî ye. Em 4'ê Nîsanê ji xwe re weke hebûnê dibînin."

Berdevka Rêxistina Sîwana Meclîsên Jinên Êzidî (SMJÊ) Nûrê Alkiş li ser wateya 4'ê Nîsanê ji bo jinên Êzidî ji ANF'ê re axivî.

Alkiş anî ziman ku bi sîstema kapîtalîst re fikrê baviksalarî yê pênc hezar salî jinên Kurd bi taybetî jî jinên Êzidî bi tunebûnê re rû bi rû hişt û got, "Bi felsefeya Rêbêrê Gelê Kurd Abdullah Ocalan re jinên Kurd xwe nas kirin. Me jinên Êzidî jî xwe di fikrên Rêber Apo de dîtin û ji wê rojê ve em jiyana xwe ava dikin."

Berdevka SMJÊ bi bîr xist ku civaka Êzidî heta niha ziman, çand, ola xwe parastiye û wiha dewam kir, "Hebûna çiyayê bi heybet li Şengalê, kir ku civaka Êzidî xwe ji qirkirinê biparêze, li vî çiyayî li ber xwe bide û têkoşîna xwe dewam kir. Wê demê şer bi teknolojiya weke niha nedihate meşandin. Mînak Şehîd Zerdeşt Şengalî wiha digot, 'Pêwîstiya Êzidiyan bi wêrekiyê nîne, civaka Êzidî wêrek e, şervan e û têkoşer e'. Lewma jî berxwedana xwe li van çiyayan dewam kir û xwe parast."

Alkiş bi bîr xist ku di dîrokê de timî qirkirin li Êzidiyan hate ferzkirin û got, "Saddam Huseyîn li hemberî xelkê Êzidî planên tunekirinê amade kiribû, bi tenêhiştina gel, bi bahaneyên parastinê gel li wir asê kiribû. Ev bahaneyên parastinê jî ji bo wê yekê bû ku ji aliyê fikrî ve gel ji ziman û çanda xwe dûr bixîne. Piştî hilweşandina rejîma Saddam bi navê rêveberiya Başûrê Kurdistanê PDK li wir bi cih bû. Rêveberiya PDK'ê ku ne kêmî tenê hişt û bal kişand ser paradîgmaya Rêberê Gelê Kurd Abdullah Ocalan ku pêşengî ji berxwedana dijî qirkirinê re kir.

Alkiş bi bîr xist ku 12 şervanên azadiyê yên gihîştin Şengalê Êzidî bi taybetî jî jin ji qirkirinê rizgar kirin û got, "Îro li Şengalê bi saya paradîgmaya Rêbêrê Gelê Kurd Abdullah Ocalan meclîs, rêveberiya xweser, meclîsa leşkerî, YJŞ û YBŞ ava bûne."

rejîma Saddam bû, xelkê li çiyayê Şengalê bi tenê hişt, bi vî rengî polîtîkayeke qirêj meşand, xwest gel ji hev qut bike, tune bike û mirov dikare bêje heta astekê gihîşte armanca xwe."

'4'Ê NÎSANÊ JI BO JINÊN ÊZIDÎ GELEKÎ GIRÎNG E'

Alkiş anî ziman ku 3'ê Tebaxa 2014'an piştî ku çeteyên DAÎŞ'ê êrîşî Şengalê kirin PDK'ê xelk bi

Berdevka SMJÊ Nûrê Alkiş herî dawî got, "Ji ber vê yekê rojbûna Rêber Apo, 4'ê Nîsanê ji bo jinên Êzidî gelekî girîng e û em vê rojê dikarin weke hebûna xwe pênase bikin. Lewma jî di 4'ê Nîsanê de her sal li Şengalê çalakiyên girseyî têne lidarxistin, şitil têne çandin. Azadiya Rêberê me jî azadiya jinên Êzidî ye." ***anfkurdi.com***

Em jenosîda ku li Kurdên Feylî hatîye kirin rûreş dikin, şehîdên xwe bi giramî bi bîr tînin

Rejîma Beasê ya Sedam Husên ê dîktator, bi biryara 666ê ya Konseya Fermandarîya Rejîma Beasê di sala 1980yî de nasnameya hemwelatîyê ya 300.000 Kurdên Feylî îptal kir û bi hezaran Kurdên Feylî ji alîyê Rejîma Beasê hatin revandin, wenda kirin û hatin kuştin. Kurdên Feylî rû bi rûyî jenosedeke mezin bûn.

Di navbeyna salên 1935ê û 1960ê de , rejîmên ku li Iraqê hatin ser hikum, bi heceta ku ji ''mezheba Şîe'' ne, zext û zilmeke mezin li Kurdên Feylî yên li bajarên wek Bexdat, Besra, Vasît û Mendelînê de dijîyan kirin da ku mecbûr bimînin koçî Îranê bikin.

Piştî ku Partîya Beasê di sala 1970yê de hate ser hikum, li Kerkûkê û li hemû navçeyên Kurdistanê yên ku îro mijara madeya 140î ne, dest bi sîyaseta ''Ereb kirina'' van navçeyan kir û bi armanca tune kirin û koçber kirinê êrîşeke mezin bir ser Kurdên Feylî.

Sedam Husên û Rejîma Beasê, di navbeya salên 1970 û 1980yî de, zilm û neheqî û sîyaseteke ji hevdu belav kirinê li ser Kurdên Feylî meşandin.

Di navbeyna salên 1970 û 1980yî de, Rejîma Beasê, 132 hezar Kurdên Feylî sirgûnî Îranê û Rojhilatê Kurdistanê kir.

Rejîma Beasê , di sala 1980yî de, nasnameya 300 hezar Kurdên Feylî yên ku piranîya wan li bajarên wek Bexdat, Besra, Vasît û Mendelînê de dijîyan îptal kir û bi hezaran Kurdên Feylî ji alîyê

Rejîma Beasê ve hatin revandin, wenda kirin û hatin kuştin. Kurdên Feylî rû bi rûyî jenosedeke mezin bûn. Di sala 2003yê de, Rejîma Dîktator a Sedam Husên bi midaxaleya Dewleta Emerîkayê ve hate rûxandin. Di sala 2005ê de Qanûna Bingehîn a Dewleta Federal a Iraqê hate nivîsandin.

Di destpêka vê Qanûna Bingehînê de, hate nivîsandin ku 'Rejîma Beasê jenosîd li Kurdên Feylî kirîye'.

Parlamentoya Federal a Iraqê di sala 2011ê de, jenosîda ku li Kurdên Feylî hatîye kirin bi awayekî fermî qebûl kir. Roja 4ê Nîsanê wek Roja Jenosîda Kurdên Feylî tê bibîranîn Em di 42yemîn salvegera jenojîda ku li xuşk û birayên me yên Kurdên Feylî hatîye kirin , careke din qatil û jenosîdkaran rûreş dikin û em şehîdên xwe yên Kurdên Feylî û hemû şehîdên Kurdistanê bi giramî bi bîr tînin. ***Related***

Encumena dadweriya Kurdistanê roja 16 Çile wek roja dadweriya Kurdistanê destnîşan kir

Encumena dadweriya Herêma Kurdistanê rojek wek roja dadweriya Kurdistanê destnîşan kir.

Encumena dadweriya Kurdistanê ragehandiye, wan di civîna xwe ya duhî de û li ser pêşniyara Yekitiya Dadwerên Kurdistanê, roja 16 Çile wek roja dadweriya Kurdistanê destnîşan kirin. Roja 16 Çile di heman demê de salvegera damezirandina dadgeha pêdaçûnê ya Herêma Kurdistanê ye. Ew dadgeh roja 16 Çileya sala 1993 ji aliyê dadwerê rehmetî Reşîd Ebdulqadir Selîm ve hat damezirandin û bi xwe jî bû yekemîn serokê wê. BasNews

477:1.QXD 09.04.2022 0:28 Page 11

Peyama Serok Nêçîrvan Barzanî bi bîreweriya şehîdên kurdên Feylî

Serokê herêma Kurdistanê Nêçîrvan Barzanî bi minasebeta 42 saliya komkujiya Kurdên Feylî peyamek ragihand. Barzanî di peyama xwe de daxwaz dike ku; humeta Iraqê kurdên Feylî qerebû bike.

Peyama serokê herêma Kurdistanê:

Îro di bîreweriya 42saliya jênosîd û şehîdên kurdên Feylî da, em bi rêz û bi rûmet şehîdan û qurbaniyên kurd yên Feylî û tevaya şehîdên Kurdistanê bi bîr tînîn. Bejna xwe li ber wan diçemînîn û silav û rehmetan bo canê wan yê paqij dinêrîn.

Bi tenê ji ber hindê ku wan piştevanî li şoreş û mafên gelê Kurdistanê dikir, bi sed hezaran kesên sivîl ji kurdên Feylî di operasiyoneka jênodîda da li ser destê rijêma berê ya Îraqê rastî raguhastin, derêxistin û jêwrgtina nasnameyê hatin û bi deh hezaran jî bi yekcaî winda kirin.

Di demekê da ku Dadgeha bala ya tawanan ya Îraqê ev tawan bi jênosîda nasakiriye, lê di vê bîranînê da, em daxwazê ji hikûmeta federal ya Îraqê dikîn ku kurdên Feylî qere bo bike û bi timamî pirsgirêka vegerandina nasnameyê, zevî û milkê wan çareser bike û ji bo wan dadperweriyê misoger bike.

Silav li canê paqijê şehîdan û yada wan bi xêr be.

Nêçîrvan Barzanî
Serokê Herêma Kurdistanê
2022.04.04

YNK: Divê yasaya hilbijartinan bê guhertin û tomara dengdêran bê sererastkirin

Fireksiyona Yekîtiya Niştimaniya Kurdistanê li Parlamentoya Kurdistanê tekez kir, ku Yekîtiya Niştimaniya Kurdistanê piştevaniya lidarxistina hilbijartinan di dema xwe de dike, lê ew dixwaze berî hilbijartinan, yasaya hilbijartinan serast bike û tomara dengderan bikeve serastkirinê.

Serokê baskê Yekîtiya Niştimaniya Kurdistanê Ziyad Cebar di kongirekî rojnamevanî de ji PUKmedia`yê re ragihand: Hemû fireksiyonên parlemanê piştevaniya lihevkirina li ser dosyayên ku aliyên niştimanî ne dikin û tekez kir ku yasaya hilbijartinan berî 30 salan hatiye derxistin û nabe di qonaxa niha de were pêkanîn, divê em vê qanûnê biguherînin ku tê de kêmasiyên giring hene divê bên çareserkirin.

Got: Fireksiyonên Yekîtiya Niştimaniya Kurdistanê, Yekgirtûya Îslamî, Newey Niwê, Koma Dadweriya Kurdistanê û Tevgera Goran hemû piştevaniya serrastkirina yasaya hilbijartinan dikin, çima ev israra yekalî li ser neguhertina vê yasayê ye?

Yekîtiya Niştimaniya Kurdistanê projeyek ji bo serrastkirina yasaya hilbijartinan amade kir û pêşkêş kir û li bendê bû ku Partiya Demokrat ji bo serastkirina yasayê nermbûnekê pêşkêş bike, lê mixabin heta niha wan red kiriye ku ew yasaya ku çendîn sal berê hatiye derxistin bê guhartin.

Wî jêderî amaje bi wê yekê jî kir ku, em di wê baweriyê de ne ku eger hilbijartin li gorî yek navçeyekê were kirin, nikare bibe derbirîna îradeya hemû gelê Kurdistanê.

Got jî: Tomara dengderan kêmasîyên berçav têde ye û hemû li ser pêwîstîya pêdaçûn li navên dengderan û nûjenkirina tomarên wan hemfikir e, ji ber wê jî em dixwazin yasayê serrast bikin û hilbijartinan bi tomareka paqij û zelal ya dengderan birêve bibin. guhertina yasayê bi mebesta pêkanîna hilbijartinên şefaf û dadperwerane li Herêma Kurdistanê û rêgirtin li her hewleke sextekarî.

Serokê fireksiyona Yekîtiya Niştimaniya Kurdistanê tekez kir, nabe hinek alî fikir bikin ku li gor prensîba kêmanî û piraniyê di Parlamentoya Kurdistanê de kar bikin, yasa di Parlamentoya Kurdistanê de bi lihevkirina hemû partiyan tên derxistin û ne bi ferzkirina îradeyan. ***PUKmedia***

Li Qamîşlo dijê biryara şeredariyê xwepêşandan

Şaredariya Qamişlo li ser her dikanekê li bazara giştî 1 milyon û 200 hezar lîreyên Sûrî wekî bac disepîne, ew biryara şaredariyê rastî nerazîbûna dikandaran hat.

Xwedanên dikanên bazara Qamişlo duh Sêşemê 5ê Nîsana 2022yan li dijî biryara Şaredariya Qamişlo derketin xwepêşandanê.

Dikandarên Qamişlo standina 1 milyon û 200 hezar lîyreyên Sûrî salane ji bo her dikanekê weke neheqiyekê dibînin.

Ji xeynî wê jî li gor biryara Şaredariya Qmişlo, divê dikandar ji bo 3 salên derbasbûyî wê bacê bidin ji bo 2019-2020-2021 yanî divê her dikanek 3 milyon û 600 hezar lîyreyên Sûrî bide.

Şardarî jî dibêje her kesê pabendî wê biryarê nebe ew dê werin cezakirin.

Xwepêşandêrekî ji Rûdawê re da zanîn ku wan komîteyek ava kirine û bi şaredariyê re axifîne, lê heta niha negihştine tu encamekê.

Heman xwepêşander dibêje eger ew bac ji ser wan neyê rakirin, ew dê dîsa dakevin kolanê û daxwaza rawestana vê biryarê bikin.Dikandarên Qamişlo li dijî biryareke şaredariyê xwepêşandan kirin ***Related***

Mesrûr Barzanî: Kurdistan ji bo herkesî ciyê xwelêgirtinê ye

Serokwezîrê Herêma Kurdistanê Mesrûr Barzanî ragihand ku Herêma Kurdistanê ji bo herkesê ku ji zilm û şiddetê direve, ciyê xwelêgirtinêye û her dewam

dike. Mesrûr Barzanî bi sedema salvegera biryara 688 ya Konseya Ewlehiyê ya Neteweyên Yekgirtî, di ser hesabê xwe yê medya civakî de peyamekî belav kir. Barzanî di peyama xwe ya di derbarê biryara Konseya Ewlehiyê ya Neteweyên Yekgirtî jimare 688 de weha got:“Di sala 1991 ê de, di rojekî weka îro de, hevkarên me ji bo ber li komkujiyeka zêde ya xelkê me bigre, koalîsyonekî navdewletî û mîsyona mirovî xist nav tevgerê. Îro Kurdistan ji bo kesên ji zilm û şiddetê direve, ji bo herkesî ciyê xwelêgirtin û hewandinê ye û her dewam dike.” ***rupelanu.com***

Dije Teror a Kurdistanê cîhê avêtina mûşekên îşev ên Kewirgoskê aşkera kir

Tora civakî ya fermî ya Dije Teror a Kurdistanê çend zanyariyek derbarê wan hersê mûşekên îşev ji sînorê nahyeya Kewirgoskê re hatin avêtin belav kirin.

Li gor zanyariyên Dije Teror a Kurdistanê, 3 mûşek li derdora durêya Hemdaniye ya li eniya Xazirê ve ber bi bajarê Hewlêrê ve hatine avêtin. Li gor zanyariyên berdest ew mûşek nêzîk nahyeya Kewirgosk û Zê yê mezin û nêzîk parzûngeha Neftê ketine, lê ti ziyanekî canî û madî li dû xwe neaniye. ***BasNews***

PKK li benda îşareteka Îranê ye da ku li Herêma Kurdistanê xirabkariyê bike

Lêkolînvanekî kurd li Rojavayê Kurdistanê dibêje, PKK li benda îşareteka pasdarên Îranê ye da ku li Herêma Kurdistanê xirabkariyê bike.

Lêkolînvan û nivîskarê kurd li Rojavayê Kurdistanê, Ebdulrehman Gulo li ser facebooka xwe gotiye, Îran naxwaze posta serokatiya hikûmetê bikeve destê partiyên Îtara Tensîq û her wiha naxwaze Berhem Salih dîsa bibe serkomarê Iraqê.

Ebdulrehman Gulo her wiha gotiye, Îran him serokatiya parlementoya Iraqê dixwaze him serokatiya hikûmetê him jî serokatiya dadweriya Iraqê dixwaze. Ev jî ji ber serkeftina tifaqa sê alî ya Sedir, PDK û Siyade bicîh nayê.

Wî lêkolînvanê kurd behsa wê yekê jî kiriye ku Îranê tenê di haletekê de dest ji Iraqê berdide ew jî Iraqê wêran bibe. Ebdulrehman Gulo li ser PKKê jî gotiye, PKK li Herêma Kurdistanê roleka xirab dilîze û li benda îşareteka pasdarên Îranê da ku xirabkariyê li Herêma Kurdistanê bike. Heşda Şeibî jî mîna PKKê li benda îşareteka pasdaran e da ku li Iraqê xirabkariyê bike. ***Related***

477:1.QXD 09.04.2022 0:28 Page 12

Serok Barzanî û Eyad Elawî pêwendiyekî telefonî pêkanîn

Serok Mesûd Barzanî roja çarşemê 6ê Nîsana 2022yan bi mebesta pirsîna rewşa tendirustiyê, bi rêya telefonê peywendiyê bi Dr. Eyad Elawî re kir ku piştî

têkçûna rewşa tendirustiya wî ji bo welatê Urdinê hate veguhestin.

Di vê peywendiyê da Serok Barzanî xweşhaliya xwe ji bo serkeftina neştergeriyê jî ragihand ku yek ji nexweşxaneyên welatê Urdinê ji bo Dr. Eyad Elawî hatiye encamdan û hêviya şîfaya bilez û tendirustiyê ji bo wî xwest. *BasNews*

Îran ji bo enerjiyê êrîşê Kurdistanê dike!

Îranê, rêkirina gaza siruştî ya Herêma Kurdistanê û hewldanên avakirina hikûmeta nû ya Iraqê ji nêzîk ve dişopîne û ji ber wê jî êrîşên ser PDK û Herêma Kurdistanê bi rêya milîsên xwe yên Iraqê bê berdewam dike.

Li gorî nirxandinên di medya erebî de cî digirin, Îran hem ji ber rêkirina enerjîya Kurdistanê di ser Tirkiyê re de bo welatên Ewropayê û hem jî ji ber hewldanên PDKê yên bo hikûmeta nû ya Iraqê gelekî aciz bûye.

Derbarê êrîşa fûzeyan a ser Hewlêrê de ku bi destê Îranê pêk hat, rojnameya El-Ereb wiha nivîsiye: "Rayedarên iraqî û tirk gotin, plana zêdekirina şandina gazê ji Herêma Kurdistanê li bakurê Iraqê bi alîkariya Îsraîlê ji Tirkiyê û Ewropayê re, bû sedema topbarana Îranê ku di meha borî de bi moşekên balistîk Hewlêr topbaran kir."

Dîsa hin rayedarên ku navê xwe eşkere nekirine ji medya erebî re diyar kirine, ew difikirin ku Îran bi topbaranê peyamekê dide hevalbendên Amerîkayê jî daku planên Îsraîlê yên li herêmê pêk neyên. Tê zanîn ku, 27ê Adarê jî milîsên Heşda Şeibî li Bexdayê êrîşî ofîsa PDKê kirin û ev dibe cara duyem ku dişewîtinin ku ev jî li ber çavê hêzên ewlekariya Iraqê pêk hatibû. Herwiha li gorî nirxandinên siyasî yên ser krîza damezrandina hikûmetê yek ji sedema ku Îran êrîşî ser Hewlêrê dike, lihevkirina PDKê ya bi Tevgera Sedir û Hevpeymaniya Siyade ya Sûniyên Iraqê re ye û ev jî Îranê gelekî aciz dike, ji ber ku hevpeymanên alîgirên Îranê ji derveyî hikûmeta nû ya Iraqê têne hiştin. *Related*

Ji bo êrişên dagirkeriyê leşker têne veguhastin

Li ser sînorê Başûrê Kurdistanê ku amadekariyên dagirkeriyê yên dewleta Tirk lê dewam dikin, leşker ber bi gundan ve têne veguhastin. Li gorî nûçeya Ajansa Nûçeyan a Mezopotamyayê, dewleta Tirk ji bo operasyoneke nû ya li ser herêmên Zap, Metîna û Avaşînê amadekariyan dewam dike. Ji bo operasyona dagirker a ku wê hevkariya PDK'ê were kirin bi rojan e wesayîtên zirxî û leşker sewqî gundên Çelê ya Colemêrgê tê kirin. Ev wesayît û leşker li ser xeta sînor hatine bicihkirin. Duh şev piştî tevgereke zêde ya leşkerî ya li ser sînor helîkopterên ji Zawîte, Aşût, Gêman û ji Elemûna Qilebana Şirnexê û ji herêma Kotra ya di navbera Şirnex û Colemêrgê ber bi Herêma Kurdistanê ya Federe ve çûn.

Hate diyarkirin leşkerên ku bi helîkopteran hatine veguheztin li wî aliyê sînor li baregehên Gundê Bêdûhê û Orê hatine bicihkirin. Tevgera leşkerî ya li herêmê didome. *anfkurdi.com*

Xefika qederê

Tenê welatê kurda dabeş nebûye wusa jî ruh û hişmendîya kurda parçe - parçeyîye. Kurd rewşek gellekî xirab û şepirzeda dijwaryadane.

Bobelata lape mezin hevdu fehm nekirine. Gellekî dûrî nirxên xwe ê netewî ketine bi hevdura bi zimanê bîyanîyanva dipeyivin. Lewma jî bê hest û helwest ê gelêrî mane.

Partîyên kurdan herekê ji xwe re alek efirandîye mecalê nadin netewa kurd li bin alekê de kom bibe wek miletekî xwe nas bike û pêşda bimeşe bigêhije xastek û daxwazên xwe dîrokî ê pîroz. Hemberî hevdu bi kîn û bi hestin. Bi van kêmasîya û şaşîyanva kurd nikarin bibin xwedan pêşero. Ev rewş bi giştî kurda ji serdestîyê dûr dixêre.

Mixabin, di navbera partî, rêxistin û sazîyên kurdada danûstandinên cîddî tunenin, nexşerêyeke sîyasî mîllî (netewî) çênebûye. Van partîyana gel hemberî hevdu hejandîye.

Li dijî gelê kurd êrîşek mezin, gerdûnî heye. Gel wek netew nikare xwe biparêze. Pirsgirêk di hişmendîya me daye. Di hemberî van êrîşan karekî hevbeş sîyasî xuya nake. Pîvanên gel parastinê stratêjîya netewî tune.

Yek helwest, yek rêzîyêra pêdivî heye. Zarokên me jî bê xayî, bê teyax mane.

Belê, li ser netew a kurd êrîşek gerdûnî berdewame. Hewil didin destkeftîyên kurdan ji holê rakin. Kurd kirine hedef. Li ser gel û welatê me zulmê dimeşînin. Gel ber xwe dide. Lê mixabin, di hêla sîyasî ve di navbera partî û rêxistinanda nakokî berdewam dikin. Ji bo yekbûn û yekrêzîyê hewildan pir zeîfin. Ji me îro çi tê xwestin pêwîste wê jî bikin. Kesayetên azad dikarin yekbûnê pêyda bînin.

Wek gel em peywirdarin destkeftîyên ku bi xwîna şehîdan dest anîne çi buhayî dibe bila bibe pêwîste biparêzin. Him li herêma KURDISTANA AZAD, HIM JÎ LI ROJAVA. Ev erka gelê kurde. Ji bo vê jî yekbûnek netewî sîyasî lazime. Destûr û îxtîyara partî rêxistinan ên netewî tune, ku pêşeroja gel ra xemsar bimînin. Yekbûn ji bo me azadîye, jîyana bi rûmete.

Azadîya me çopandine, hewil didin me koletîyêda bitewsînin ji dîrokê bavêjin. Dewletên mezin hevbeş li ser çarenûsa gelê kurd sîyasetek qilêr, durî dimeşînin. Hewil dikin hemû derfetên pêşdaçûyînê, serkeftinê lawaz û hêç bikin. Li hemberî gelê kurd ji pilan û projeyên xirab dest venakşînin.

Lê heza gelê kurd, mêrxasî û egîdtîya gelê kurd meydana koledaran lerizandîye.

Pêwîste kurd ji dîrok û ji zargotina gelê xwe îbret û dersê (sûd) werbigirin.

Dîrok û zargotinek me pir wetadar bê hempa û dewlemend heye. Ev jî badilhewa nînin. Em nirx û menewîyata gelê xwe, nexşerêya jîyana netewa xwe ya bi hezar salan destan, kilam, cîroka de dibînin fêr û şanaz dibin.

Dîroka me dîroka mêrxasîyê, evîndarîyê, biratîyê, bawertîyê, mertdîyê, dilsoz, dilpakî u qencîyêye. Wisa jî rewş a gel ê me ê cîvakî gelêrî, helwest û gerdûna me, kêmasî û şaşîyên bapîrê me a li ber jîyanê cîrok, kilam, dastan, dîlok bi gilîkîva zargotina gel ê meda hatîye vegotin.

Zargotin û dîroka kurd neynik û salname gelêrîye. Ji dîrokê xuya dibe ku gelê kurd netewek efrîner, azadîhez, aştîxwez û bi menewîyete tu wext li ber însanîyetê neheqîyê nake, ne êrîşkar ne jî dagirkere. Lê mixabin îro dîmena rewşa kurda a sîyasî û cîvakî me zehf dilxor dike. Em gellekî dûrî hevdu ketine, dijî hevdu bi hêrsin. Di ketina me a vê rewşa xirab partî û rêxistinên kurdan jî gunehkarin. Ji bo berjewendiyên xwe îdîolojî gel parçe parçeyî kirine, dijî hevdû rakirine. Hevdura nayên rayê. Kurd beş beşî kirine û kirine li bin bandora xwe. Bapirê me vê derbarêda weha gotine : " kurm ê darê ne ji darêbe dar narize". Mixabin, vê rewş û astêda kurd nikarin ji kemîna çarenûsê derkevin. Tenê rêyeke me, siloganeke me jîyanê heye - Y e k bin keç xort ên kurdan , bin alekêda bicivin, bi kurdî bimeşin, heskin, bipeyivin, bi kurdî rizgarbin. Îro hun vî gelê şepirze temsîl dikin. Hewil bidin bi kurdî xwe îfade bikin. Netewa xwe ra, dîroka xwe ra, wêje û çanda xwera, çarenûsa xwe xwedî derkevin. Bibin pêşeng. Dem dema weye, gelê berdest hêvîdarê weye. Êstafêt ya weye . Hun hêjayî jîyanek azad û serbestin. Pêşeroj ya weye.

Tu wext destûr nedin maf û nirxên netewa we pêpez bikin,

Bêwar Barî Teyfûrî

nexastîyê resena xwe re ti dem razî nebin, ji wan dost nabe. Serê xwe ber ti kesî ji bo berjewendîyê xwe şexsî netewînin, şerefa netewa xwe biparêzin. Serê ku tewya mafê wî namîne ji şerefê behs bike. Wekî xwe nasbikî tu dê netewa xwe jî nasbikî, kesê nikaribe hemberî te bê heqîyê an jî zorê bike. Mirovên ku xwe nasdikin bi hêz û çalakin, di her karî de serketîne..

Dîrok jîyana mirovahîyêda pêşengtîyê di warê dilsozî, mêrxasî û xêrxwasîyêda dide kurda. Lê dagirker û dirindê mirovahîyê hertim hemberî vî gelê maqûl û torin neheqî kirine. Ev neheqî îro jî hemberî kurda bi şêwazekî gerdûnî pêş çav e, hevbeş hewil didin kurda ji jîyanê qud bikin. Hemberî vê neheqîya dîrokî berxwedana netewî heya naha kurd li ser pîya hîştine. Hevgirtin a kurda yê pêşîya her tehdîdê bixitmîne.

Fikir û daxwaz a gelê kurd a stratêjîk azadîya Kurdistanê ye lê ya rêxistin û partîyan berjewendîyên sîyasî û îdîolojî ye. Dema ku rêveberîya netewekî an jî cîvakekî bê ruhê gelêrîbe ew netew, ew cîvak ser nakeve. Wekî civak û netewek bikaribe bi çand û menewîyata xwe bijî serketîye, azad e.

Kurdayetî bê şik ji her rêxistin û partîyên sîyasî durustdir û bi hêztire. Dîrokek me zindî û gewre a berxwedanê heye. Hevbeş, bi ruhekî (gîyanek) neteweyî (mîllî) lê xwedî derketin erka her kurdekî bi şerefe. Li pêşeroja xwe xwedî derketin şanazîtîye.

Hevgirtinek neteweyî dikare kurda bigihîne serdestîyê.

Dem dema yekdeng û yekdestîyêye.

Yekrêzî û hemahengîya kurdara pêdivîya dem û dîrokê heye.

Rabe ey kurd welatê te hêlûna qencî, xêrxasî û qehremanîyê ye, lê xwedî derkeve û bê firnaxbe...

Civîna Wezîrên Derve yên welatên NATOyê destpê kir

Wezîrên Derve yên welatên NATOyê li Belçîkayê hatin ba hev û civîna du rojan berdewam bike mijara wê ya sereke Ukraynaye û pêşketinên dawî dê bên gotûbêj kirin. Li paytexta Belçîkayê Brukselê civîna Wezîrên Derve yên NATOyê destpê kir. Wezîrê Derve yê Amerîkayê Antony Blinken û Sekreterê Giştî yê NATO Jens Stoltengberg di axaftina vekirina civînê de axaftinek pêşkeş kirin. Blinken ragehand, hevpeymanên NATOyê, berî êrîşa Rûsyayê ya li hember Ukraynayê hewkariyekî pir bihêz û di nav kordînasyonê de her mijar gotûbêj kirin û îro û sibe jî dê wan gotûbêjan berdewam bikin.

Blinken ragehand, ji destpêka şer heta naha piştîvaniya Ukraynayê kirin, fişarekî bihêz li hember Rûsyayê pêkanîn û parastina NATOyê misoger kirin hersê stratejiyên serekî bûn. Herwaha got, îro û sibe wan hewldanên xwe emê çawa berdewam bikin na, di heman demê de emê çawa pêşdetir

bibin wê gotûbêj bikin.

Antony Blinken diyar kir: Ya duyem jî em ji bo pêşeroja xwe di pêvajoyekî gelekî giring de ne.

Ji aliyê din ve sekreterê giştî yê NATOyê Stoltenberg jî got, di civînê de ne tenê mijara Ukrayna, ji Asya Pasîfîk bi hevbeşên xwe re emê gelek mijaran gotûbêj bikin û di rûniştina yekem de jî konsepta stratejîk li ser hevdîtinê bikin. *BasNews*

477:1.QXD 09.04.2022 0:28 Page 13

Eger dewleta we tune be, hûn nikarin goristanekê jî biparêzin

Kurdistan24ê civaknas, nivîskar Îsmaîl Beşîkçî re hevpeyvînek çêkir. Di hevpeyvînê de, guftûgo li babetên niha yên germ wek hilbijartinên pêşwext ên Iraqê, dosyeya PKKê, xiyaneta 16ê Cotmeha 2017an û pirsa destûra Herêma Kurdistanê ya ku niha dest bi karên wê bûne, tên kirin.

Kurdistan24: Berî derbasî nava pirsan bibim dixwazim tiştekî bipirsim, em xelkê Kurdistanê xweşhal in ku Beşîkçî heye û em gelekî ji te hez dikin. Hûn dema tên Hewlêrê û digihin vir, hestên we çawa ne?

Îsmaîl Beşîkçî: Ez ji sala 2013an ve têm Kurdistanê. Gelek caran hatime, îro jî dubare li Kurdistanê me, gelek dilxweş im ku hatime Kurdistanê û bi taybet ku bi we re gotûbêjan dikin, hesteke gelekî xweş e.

Eger biçin nava pirs û mijaran, niha hilbijartinên Iraqê hatin kirin, ma ev hilbijartin dibin sedema çareseriya pirsgirêkên Kurdan bi Bexdayê re, herwiha ka vê jî bibêjim, serkirdeyên Kurd her dem dibêjin; pirsgirêka me bi Iraqê re, nebûna hevpariya rasteqîne ye. Bi nêrîna we, ev hevpariya rasteqîne ji niha û pê ve dê were cibicîkirin?

Îsmaîl Beşîkçî: Ez her roj bi baldarî û girîngî li Kurdistan24 û kenalên baş dinêrim, bi vê boneyê ez spasiya Kurdistan24ê dikim ji bo vê vexwandinê. Hilbijartinên 10 Cotmehê, dikarim wiha behsa wê bikim, berî hilbijartinan, hin guhartin di yasaya hilbijartinê de ji aliyê hikûmeta Iraqê ve hatin kirin. Di van guhartinan de armancek ji bo kêmkirina dengên Kurdan yan çûna kêm li ser dindoqan hebû. Li Silêmanî û Helebceyê êrîş li kandîdên Partiya Demokrat a Kurdistanê hate kirin. Li Şingalê PKKê rêgirî li kandîdên PDKê kirin ji bo propagandayê hilbijartinan nekin. Li Şingal, Silêmanî û Helebceyê hin hewl hebûn astengî hatin kirin ta ku welatî neçin ser sindoqan. Ligel wê jî, PDKê di hilbijartinên 10 Cotmehê de serkeftineke mezin bi dest anî, ji ber wê ez vê yekê girîng dinirxîmim.

Belê, lê di dawiyê de di navbera Kurdistan û Iraqê de gelek kêşe û pirsgirêk hene, ji piştî van hilbijartinan, ewên werin çareserkirin, ew hevpariya rasteqîne dê pêk were?

Em dikarin wiha bibêjin, di navbera hikûmeta Hewlêr û hikûmeta Bexdayê de gelek nakokî hene, herwiha gelek hevtêgihîştinên jî hene, ev ne yên îro ne, ji gelek salan ev nakokî hebûn û mane, lê belê Iraq naxwaze van pirsgirêkan çareser bike. Tirkiye jî naxwaze nakokî çareser bibin. Îran jî bi heman awayî naxwaze nakokî çareser bibin. Sûriye jî naxwaze û heta Amerîka naxwaze. Lê divê niyaza Kurdan a çareseriyê hebe, anku divê destpêkê Kurd bê westan li çareseriya wan pirsgirêkan bigerin, ji bo vê jî girîng e Kurd bi hev re tevbigerin û bi hev re kar bikin, ev girîng e. Berê hin nakokî di navbera Kurdan de hebû, di bîra we de çi di 16 Cotmeha 2017an de rû da, ji ber wê dibêjim ku yekbûn û karkirina bi hev re ji Kurdan re girîng e. Kurd ji bo van nakokiyan çareser bikin, pêwîstiya wan bi gelek hewildanan heye. Divê niyaza Kurdan a çareserkirina nakokiyan hebe.

Dixwazim wê bipirsim ku ew yekbûn û yekgirtin di navbera Kurdan de dirust nabe, te behsa xiyaneta 16ê Cotmeha 2017an kir, we dît ku Serok Barzanî ji bo encamdana referandumê çi hewl da, piştre jî grûpeke diyarkirî a di nav partiyekê de çi xiyanetî kir, ji bo çi ew tişt rû da?

Referandum gelekî girîng bû, pêwîst bû ku referandum bi vî awayî bihata kirin. 7ê Hezîrana 2017an Serok Barzanî di daxuyaniyekê de ragihand, ew di 25ê Îlonê de referandumê dikin. Piştî wê jî welatên rojava û Amerîka daxuyanî li hev dan û gotin niha ne dema referandumê ye, lê bi nêrîna min, ew referanduma Kurdan gelekî girîng bû û pêwîst bû bihata encamdan. Herçend e Ewropa, Tirkiye û Îranê jî nedixwast, herçend e Amerîka û Ereban jî nedixwast, ew referanduma Kurdan kiriye, gelekî girîng bû.

Eger em encam wek nimûne werbigirin, di referanduma 25ê Îlonê de ji Kurdan ji sedî 92.93 dengê belê da, ev encamê îradeya xelkê Kurdistanê nîşan da û Kurdan dikarin wê her demê bi kar bînin. Referandum pêwîst bû bihata kirin û hate kirin. Belê, pirsgirêka Kurd, pirsgirêkeke gelekî mezin e. Kurdistanê di sala 1092an de hat dabeşkirin û perçekirin, ev rewş, ji Kurdan re rewşeke gelekî dijwar bû, dikarin bibêjin wek şikandina hestiyê peykerê mirovekî bû.

Kurd li Rojhilata Navîn nêzîkî 50 milyonî ne, lê ligel wê jî, wê hejmarê jî ti destkefteke mezin ji wan re nebû. Bila ez wê jî bibêjim, di baweriya min de Hikûmeta Herêma Kurdistanê, îdareyeke girîng û otonomiyeke girîng e. Lê Kurd li Rojhilata Navîn û li hember Tirk, Ereb û Farisan xwedî deskeftiyên xwe ne, her çiqas xwedî herêmek xweser bin jî, lê belê ev cudahî ne hêvîbexş e. Rewşeke gelekî giran e, dikarim wiha bibêjin ku pêwîst bû Kurd wê dabeşkirin û perçekirinê ji bîr nekin û waneyekê jê werbigirin. Ev perçekirina û dabeşkirin divê çi jê werbigirin? Bi nêrîna min diviyabû Kurd zêdetir bi hêsanî bi hev re gotûbêjan û diyalogê bikin.

Ji Kurdan re dibêjim, Kurd li Rojhilata Navîn hejmara wan ji 50 milyonî zêdetir e, wek nimûne li Netewên Yekgirtî û li sazî û dezgehên Ewropa, Parlamentoya Ewropa, Komisyona Ewropa û li Konferansa Îslamî jî nûnerên wan tune ne. Herçend e hejmara wan 50 milyonî zêdetir e, lê nûnerên Kurdan tune ne. Li Kendava Erebî binêre, Kuwêt, Qeter, Îmarat û Behrên hejmara wan ne milyonek jî, dewlet girîng e, dewlet girîng e, eger dewleta we tune be, hûn nikarin mûzexaneyekê jî ava bikin. Eger dewleta we tune be, hûn nikarin goristanekê jî biparêzin. Dewlet girîng e. Di sedsala 18an de Hegel dibêje: Sivîl dewletê dirust dikin, eger dewleta wan nebe, hûn nikarin şaristiyanetê dirust bikin. Her miletek dewleta wan nebe, nikare gavekê bavêje. Theodor Herzl yê Cihû di salên 1890 de dibêje, ew serdana dewlementên Cihû yên li Amerîka, Almanya, Îspanya û Fransa dike û di wê serdanê de ji dewlemendan re dibêje: Eger dewleta we tune be, ti qîmeta dewlemendiya we nîne. Ji ber wê girîng e hûn bibin xwedî dewlet. Bêguman ev ji bo Kurdan gelekî zehmet e, dabeşkirin û

perçekirin rewek e 100 sal in berdewam e. Lozan rêkeftineke girîng bû, lê nûnerên Kurdan lê nebûn.

Niha mijareke din ku weke referandumê li qada Kurdistanê girîng e, ew jî destûr e, ji salên 1990î ve partiyên siyasî û xelkê Kurdistanê xebat ji bo dariştina destûrekê dikin, lê belê heta niha jî li Herêma Kurdistanê destûr tune ye, niha destûr bûye mijareke germ û karên nivîsandina wê dest pê kirine, gotina we ji bo partiyên Kurd li ser vê mijarê çi ye?

Niha gelek girîngtir e helwestek li ser destûra Iraqê ya sala 2005an bikin, di wê destûrê de maddeya 140 heye ne wisa? Ew madde li ser deverên ku ji Kurdistanê hatine veqetandin e, dibêje referandum were kirin li wan deveran ku ji Kurdistanê hatine veqetandin, di encamê de eger li wan deveran nifûs û hejmara nişteciyên Kurd zêdetir bibe, ew dever dê vegerin ser Herêma Kurdistanê, eger Ereb jî zêdetir bin, diçin ser Bexdayê, lê belê ev pêk nayê, hikûmeta Iraqê naxwaze vê yekê bike, ev jî kêşeyeke kevn e, weke mînak; di sala 1970an de di navbera Mela Mistefa Barzanî û Sedam Husên de rêkeftin hat kirin, ev yek jî mijarên sereke bû, maddeyeke sereke bû, çi digot? Digot; li wan deveran referandum were kirin û li gor hejmara niştecîyên wan deveran, ser bi Iraqê bin an Herêma Kurdistanê, ji wê demê ve ev heye lê nehat kirin, çima nehat kirin? Çimkî Tirkiyê nedixwest, Îranê nedixwest, Iraq jî ligel vê nebû, loma nehat kirin, lê belê divê Kurd li ser vê mijarê rijd bin, divê biparêzin, ji ber vê yekê yekbûn û xebata bi hev re di navbera Kurdan de girîng e.

Baş e, niha li Herêma Kurdistanê, li Şingalê û li sînoran mijareke me ya din heye, PKK li wan deveran heye, loma Tirkiyê pêgehên PKKê bombebaran dike, ew dever dişewite, gund vala dibin û xelkê wan deveran aware dibin, niha ez dixwazim bizanim nêrîna we li ser vê mijarê çi ye? PKK li wir çi dike? Gelo pêwîst e ku PKK li wir be?

Tiştê ku PKK dike xelet e, pêwendiyên wan ên bi Heşda Şeibî re xelet e, Heşda Şeibî rêxistineke li dijî Kurdayetiyê ye, ango rêxistineke dijî Kurd û Kurdistanê ye, PKK ku rêxistineke Kurdî ye û pêwendiya wê bi Heşda Şeibî re heye, xeletiyeke mezin dike.

Belê, eger em ji Herêma Kurdistanê hinek dûr bikevin, niha li navçeyê mijarên germ hene, bi nêrîna we çi li navçeyê diqewime? Di van bûyeran de divê Kurd çi bikin û çi heye ku pêwîst nake bikin?

Niha tiştê girîng ew e ku Kurd hemû bi hev re karê bihevre bikin, lê belê ez dîsa dibêjim ku ev bi hêsanî nabe, weke me berê jî got, çimkî ev jihevketin di navbera Kurdan de ji berê ve heye, tevî vê yekê jî ev xebata bihevre girîng e, weke mînak; em dema behsa nakokiyên navbera hikûmeta Bexdayê û hikûmeta Hewlêrê dikin, behsa lihevnekirinê dikin, eşkere ye ku naxwazin kêşe çareser bibin, Iraq vê yekê naxwaze, Tirkiye naxwaze, Sûriye naxwaze, Îran naxwaze, Amerîka jî naxwaze, loma yekbûn gelek girîng e.

Ango eger her tiştê ku Tirkiye, Sûriye, Îran û Iraq naxwaze, nabe Kurd bikin?

Karê bihevrebûna Kurdan girîng e, divê Kurd bixwazin û bi israr li ser bixebitin, ku dibêjin salên 1920î Kurd parçe parçe û dabeşkirî bûn, niha ku rewşenbîrên Kurd ligel dîplomatên Îngilîz, ligel dîplomatên Fransa di civînên taybet de dibêjin 'We neheqiyeke mezin li hember me kiriye, salên bîstan we li hember Kurd û Kurdistanê neheqî kiriye', ew dîplomat di civînên taybet de dibêjin 'Belê li hember Kurdistanê neheqî hatiye kirin, lê belê di civînên fermî de hûn jî bo rastkirina wan neheqiyan ti tiştekî nakin', ji ber vê yekê divê Kurd bi xwe bikin.

Çima Kurd nabin yek, ev jî mijareke girîng e, niha Kurd di çi qonaxa gihiştina civakê de ne, milet in an di qonaxa beriya miletbûnê de ne?

Binêre, em behsa salên bîstan dikin, ku di serdema civaka gelan de neheqiyeke mezin li hember Kurdan hat kirin, di wê demê de ku Civaka Gelan hebû, di Yekîtiya Sovyetê de Lenîn, Stalîn, Troçkî ji bo netewa xwe gelek dixebitîn û gotûbêj dikirin, ji bo welatê xwe ev yek dikirin. Li Dewletên Yekbûyî ya Amerîkayê Serok Wilson bi heman şêwe bixebitî, yanî di serdemeke wiha de di sala bîstan de em dibînin ku Kurdistan hatiye dabeşkirin û parçekirin, ev ji bo Kurdan gelek ne xweş e, divê Kurd ji vê yekê fêm bikin, ez bawer im heta niha Kurd ji vê parçebûn û dabeşbûnê fêm nakin û dema fêm bikin dê bibin yek û xebata wan a bihevre dê hêsan bibe.

Niha em bi hev re gihîştin xalekê, di vê xalê de şîreta we ji bo partiyên Kurd û ji bo Kurdan çi ye?

Gotina min ew e ku divê Kurd fêm bikin ku neheqî li wan hatiye kirin, divê ew sala 1920î ji aliyê dîrokî ve baş binirxînin, weke mînak; Lozan, li Lozanê mijara herî girîng Kurdistan bû, lê belê nûnerên Kurd li wir nebûn, diviyabû bi taybetî nûnerên Kurdan li wir bin, lê nebû, di salên bîstan de li Başûrê Kurdistanê ev serok hebûn, ne wisa? Belê, Şêx Mehmûd Berzincî nûnerên xwe şandin Lozanê, lê belê ji aliyê rêveberên Îngilîz û Fransî û nûnerên Tirk ve rêgirî li wan hat kirin ku bigihîjin Lozanê, bi vî awayî Kurd û Kurdistan dabeş kirin û parçe kirin, nûnerên wan jî negihîştin, eger Kurd bizanin ku li wir neheqî li wan hat kirin, dê xebat û yekbûna wan hêsantir bibe.

Em tên dawiya bernameya xwe, loma pirsyarek ku min nekiribe an tiştekî ku cenabê we bixwaze lê zêde bikin heye?

Binêre, Kurd fêmkirina wan ji bo tiştan lawaz e, têgihiştina wan bo niştiman tune, lê belê ji sala 1961ê ve şer hebû û berê jî şer kirine, lê belê ew şer ne ji ber têgihiştina wan a bo niştiman derxistine. Îro ji Başûr xelk tên Bakurê Kurdistanê li wir ji bo betlaneyê diçin cihekî weke Mêrsînê, diçin Egeyê, lê belê naçin Wanê, naçin Bîngolê, naçin Diyarbekirê, diçin Mêrsînê, li qeraxên Deryaya Reş digerin û gelek pere xerc dikin, lê belê naçin Bîngol û Diyarbekir û Wanê, ev ji ber lawaziya têgihiştinê ye ji bo niştiman, dibêjin qey li qeraxên Deryaya Reş ji Kurdan hez dikin, berevajî vê, dijayetiya Kurdan heye, li Mêrsînê di Cejna Qurbanê de malbateke Kurd rastî rewşeke dijwar hat, dema diçin wê derê ji we re dibêjin 'hûn Kurd in an Ereb', dema dibêjin 'Kurd im', rastî rewşeke gelek ne xweş tên, eger wisa ye, çima hîn jî xelkê Başûr diçin wan deran? Li wir ji wan hez nakin, li Îzmîrê sekretera Partiya Demokrat a Gelan (HDP) hat kuştin, li Aksaray malbateke Kurd 7 endamên wê hatin kuştin, çima Kurd hîn jî diçin û nayên Wanê? Ev jî kêşeyeke din e. Têgihiştina niştiman tune ye, lawaz e, loma îdareya Herêma Kurdistanê divê baş bixebite ji bo çêkirina hestê netewî, li sektora perwerdeyê cih ji vê yekê re veke, li cem Kurdan tevî ew qas şer û hemû bacên ku dane, hestekî niştimanî çênebûye, loma divê ji bo vê yekê bernameya Hikûmeta Herêma Kurdistanê hebe.

Gelek baş e mamoste, em zû gihîştin dawiya bernameyê, em gelek spas dikin ku we daxwaza me red nekir. Ez spasiya we dikim, Kurdistan24 li gor bingeha azadiya rojnamevanî ya navdewletî karê xwe dike û ez bawer im ev yek girîng e û ez hêvî dikim hûn berdewam bin.

LÜĞƏTLİ ƏLİFBA-ALFABÊYA BI FERHENG

Aa

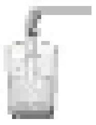

av

Ev çîye? Ev ave.
Bu nədir? Bu sudur.
Что это? Это вода.
What is it? It is water.

diran

Ev çîye? Ev dirane.
Bu nədir? Bu dişdir.
Что это? Это зуб.
What is it? It is a tooth.

agir

Ev çîye? Ev agire.
Bu nədir? Bu oddur.
Что это? Это огонь..
What is it? It is fire.

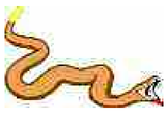

mar

Ev çîye? Ev mare.
Bu nədir? Bu ilandır.
Что это? Это змея..
What is it? It is a snake.

Bb

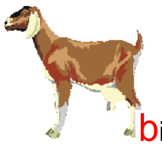

bizin

Ev çîye? Ev bizine.
Bu nədir? Bu keçidir.
Что это? Это коза.
What is it? It is goat.

balon

Ev çîye? Ev balone.
Bu nədir? Bu şardır.
Что это? Это шар.
What is it? It is a balon.

bacan

Ev çîye? Ev bacane.
Bu nədir?Bu pomidordur.
Что это? Это помидор.
What is it? It is a tomato.

otomobil

Ev çîye? Ev otomobîle.
Bu nədir? Bu maşındır.
Что это? Это машина.
What is it? It is a car.

Cc

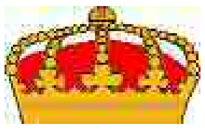

taC

Ev çîye? Ev taCe.
Bu nədir? Bu tacdır.
Что это? Это корона.
What is it? It is a crown.

Canî

Ev çîye? Ev Canîe.
Bu nədir? Bu daydır.
Что это? Это жеребенок.
What is it? It is a horse.

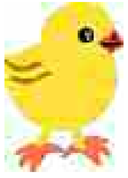

Cûcik

Ev çîye# Ev Cûcike.
Bu nədir? Bu cücədir.
Что это? Это цыплёнок.
What is it? It is a chiken.

finCan

Ev çîye# Ev finCane.
Bu nədir? Bu fincandır.
Что это? Это чашка.
What is it? It is a cup.

Çç

çav

Ev çîye? Ev çave.
Bu nədir? Bu gözdür.
Что это? Это глаз.
What is it? It is an eye.

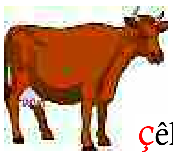

çêlek

Ev çîye? Ev çêleke.
Bu nədir? Bu inəkdir.
Что это? Это корова.
What is it? It is cow.

çaynîk

Ev çîye? Ev çaynîke.
Bu nədir?Bu çaynikdır.
Что это? Это чайник.
What is it? It is a teapol.

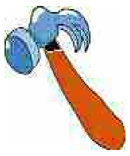

çakûç

Ev çîye? Ev çakûçe.
Bu nədir? Bu çəkicdir.
Что это? Это молоток.
What is it? It is hammer.

Dd

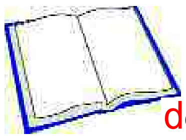

defter

Ev çîye? Ev deftere.
Bu nədir? Bu dəftərdir.
Что это? Это тетрадь.
What is it? It is a copybook.

dar

Ev çîye? Ev dare.
Bu nədir? Bu ağacdır.
Что это? Это дерево.
What is it? It is a tree.

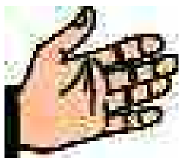

dest

Ev çîye? Ev deste.
Bu nədir? Bu əldir.
Что это? Это ладонь.
What is it? It is a hand.

dil

Ev çîye? Ev dile.
Bu nədir? Bu ürəkdir.
Что это? Это сердце.
What is it? It is a heart.

Ee

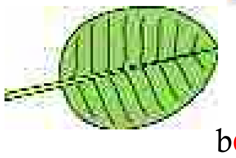

belg

Ev çîye? Ev belge.
Bu nədir? Bu yarpaqdır.
Что это? Это лист.
What is it? It is a leaf.

elok

Ev çîye? Ev eloke.
Bu nədir? Bu hinduşqadır.
Что это? Это индюк.
What is it? It is a turkey.

ker

Ev çîye? Ev kere.
Bu nədir? Bu ulaqdır.
Что это? Это осёл.
What is it? It is a donkey.

zebeş

Ev çîye? Ev zebeşe.
Bu nədir? Bu qarpızdır.
Что это? Это арбуз..
What is it? It is a water melon.

Êê

êleg

Ev çîye? Ev êlege.
Bu nədir? Bu jiletdir.
Что это? Это жилет.
What is it? It is a jumper.

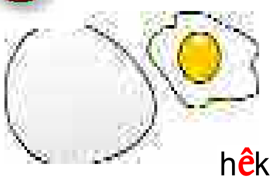

hêk

Ev çîye? Ev hêke.
Bu nədir?Bu yumurtadır.
Что это? Это яйцо.
What is it? It is an egg.

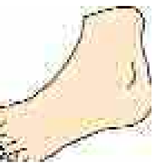

pê

Ev çîye? Ev pêye.
Bu nədir? Bu ayaqdır
Что это? Это пятка.
What is it? It is a heel.

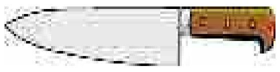

kêr

Ev çîye? Ev kêre.
Bu nədir? Bu bıçaqdır.
Что это? Это нож.
What is it? It is a knife.

Ff

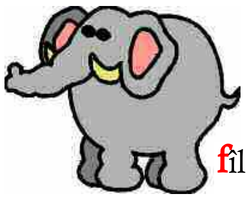

fil

Ev çîye? Ev file.
Bu nədir? Bu fildir.
Что это? Это слон.
What is it? It is an ele-foant.

firok

Ev çîye? Ev firoke.
Bu nədir ?Bu təyyarədir.
Что это? Это сомолёт.
What is it? It is a plane.

find

Ev çîye? Ev finde.
Bu nədir? Bu şamdır.
Что это? Это свеча.
What is it? It is a candle.

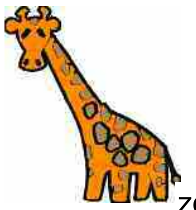

zerafe

Ev çîye? Ev zerafeye.
Bu nədir? Bu zürafədir.
Что это? Это жираф.
What is it? It is a giraffe.

Gg

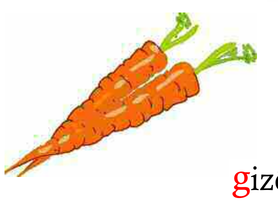

gizêr

Ev çîye? Ev gizêre.
Bu nədir? Bu kökdür.
Что это? Это морковь
What is it? It is a carot.

gêzî

Ev çîye? Ev gêzîye.
Bu nədir? Bu süpürgədir.
Что это? Это веник.
What is it? It is a braom.

gore

Ev çîye? Ev goreye.
Bu nədir? Bu corabdır.
Что это? Это носки.
What is it? It is a stocking.

guh

Ev çîye? Ev guhe.
Bu nədir? Bu qulaqdır.
Что это? Это ухао..
What is it? It is an ear.

LÜĞƏTLİ ƏLİFBA-ALFABÊYA BI FERHENG

Hh

hirmê

hirç

Ev çîye? Ev hirmêye.
Bu nədir? Bu armuddur.
Что это? Это груша.
What is it? It is a pear.

Ev çîye? Ev hirçe.
Bu nədir? Bu ayıdır.
Что это? Это медведь.
What is it? It is a bear.

hesp

hêştir

Ev çîye? Ev hespe.
Bu nədir? Bu atdır.
Что это? Это лошадь.
What is it? It is a hourse.

Ev çîye? Ev hêştire.
Bu nədir? Bu dəvədir.
Что это? Это верблюд.
What is it? It is a camel.

Ii

dil

lepik

Ev çîye? Ev dile.
Bu nədir? Bu ürəkdir.
Что это? Это сердце.
What is it? It is a heart.

Ev çîye? Ev lepike.
Bu nədir? Bu əlcəkdir.
Что это? Это перчатки.
What is it? It is glaves.

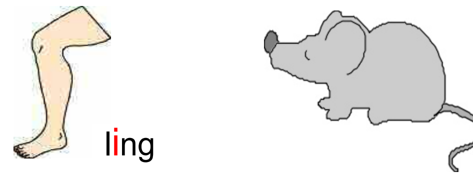

ling

mişk

Ev çîye? Ev linge.
Bu nədir? Bu qıçdır.
Что это? Это нога.
What is it? It is a leg.

Ev çîye? Ev mişke.
Bu nədir? Bu siçandır.
Что это? Это мышь.
What is it? It is a mouse.

Îî

dîk

îsot

Ev çîye? Ev dîke.
Bu nədir? Bu xoruzdur.
Что это? Это петух.
What is it? It is a cock.

Ev çîye? Ev îsote.
Bu nədir? Bu bibardır.
Что это? Это перец.
What is it? It is a pepper.

gustîl

keştî

Ev çîye? Ev gustîle.
Bu nədir? Bu üzükdür.
Что это? Это кольцо.
What is it? It is a ring.

Ev çîye? Ev keştîye.
Bu nədir? Bu gəmidir.
Что это? Это пароход.
What is it? It is a ship.

Jj

jûjî

roj

Ev çîye? Evjûjîye.
Bu nədir? Bu kirpidir.
Что это? Это ёжик.
What is it? It is a hedgehog.

Ev çîye? Ev roje.
Bu nədir? Bu günəşdir.
Что это? Это солнце.
What is it? It is the sun.

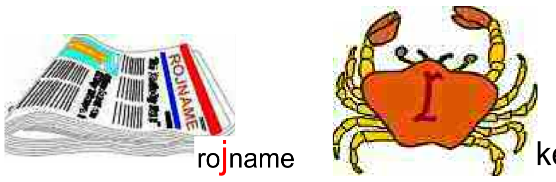

rojname

kevjal

Ev çîye? Ev rojnameye.
Bu nədir? Bu qəzetdir.
Что это? Это газета.
What is it? It is a newspaper.

Ev çîye? Ev kevjale.
Bu nədir? Bu xərçəngdir.
Что это? Это краб.
What is it? It is a crayfish.

Kk

birek

kûsî

Ev çîye? Ev bireke.
Bu nədir? Bu mişardır.
Что это? Это пила.
What is it? It is a saw.

Ev çîye? Ev kûsîye.
Bu nədir?Bu bağadır.
Что это? Это черепаха.
What is it? It is a tortorse.

kund

kevçî

Ev çîye? Ev kunde.
Bu nədir?Bu bayquşdur.
Что это? Это сова.
What is it? It is a owl.

Ev çîye? Ev kevçîye.
Bu nədir? Bu qaşıqdır.
Что это? Это ложка.
What is it? It is a spoon.

Ll

lêv

lîmon

Ev çîye? Ev lêve.
Bu nədir? Bu dodaqdır.
Что это? Это губы.
What is it? It is a lip.

Ev çîye? Ev lîmone.
Bu nədir? Bu limondur.
Что это? Это лимон.
What is it? It is a lemon.

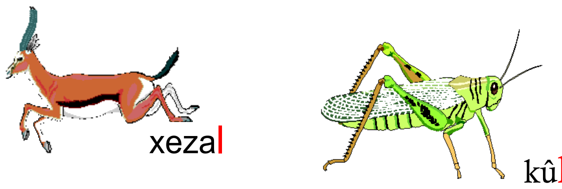

xezal

kûlî.

Ev çîye? Ev xezale.
Bu nədir? Bu ceyrandır.
Что это? Это джейран.
What is it? It is a deer.

Ev çîye? Ev kûlîye.
Bu nədir? Bu çəyirtkədir.
Что это? Это саранча.
What is it? It is a grasshoper.

Mm

mûz

masî

Ev çîye? Ev mûze.
Bu nədir? Bu banandır.
Что это? Это банан.
What is it? It is a banana.

Ev çîye? Ev masîye.
Bu nədir? Bu balıqdır.
Что это? Это рыба.
What is it? It is fish.

gamêş

meymûn

Ev çîye? Ev gamêşe.
Bu nədir? Bu camışdır.
Что это? Это буйвол.
What is it? It is a buffalo.

Ev çîye? Ev meymûne.
Bu nədir? Bu meymundur.
Что это? Это обезьяна.
What is it? It is a monkey.

Nn

nan

trên

Ev çîye? Ev nane.
Bu nədir? Bu çörəkdir.
Что это? Это хлеб.
What is it? It is bread.

Ev çîye? ev trêne.
Bu nədir? Bu qatardır.
Что это? Это поезд.
What is it? It is a train.

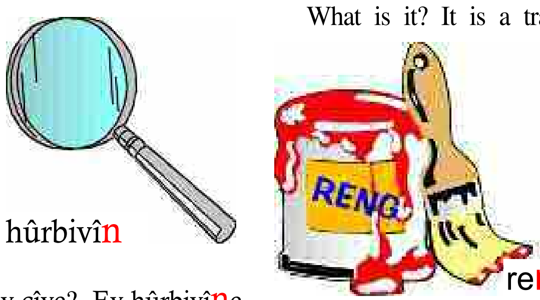

hûrbivîn

reng

Ev çîye? Ev hûrbivîne.
Bu nədir? Bu zərrəbindir.
Что это? Это лупа.
What is it? It is a maqnifyinq-glaf.

Ev çîye? Ev renge.
Bu nədir? Bu boyadir.
Что это? Это краска.
What is it? It is a colour.

Oo

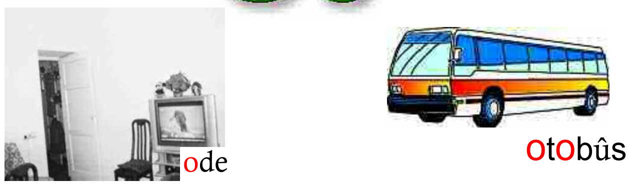

ode

otobûs

Ev çîye? Ev Odeye
Bu nədir? Bu otaqdır.
Что это? Это комнато.
What is it? It is a room.

Ev çîye? Ev OtObûse.
Bu nədir? Bu avtobusdur.
Что это? Это автобус.
What is it? It is a bus.

sol

top

Ev çîye? Ev sOle.
Bu nədir? Bu ayaqqabıdır.
Что это? Это обувь.
What is it? It is a shoe.

Ev çîye? Ev tOpe.
Bu nədir?Bu topdur.
Что это? Это мяч.
What is it? It is a bool.

LÜĞƏTLİ ƏLİFBA-ALFABÊYA BI FERHENG

Pp

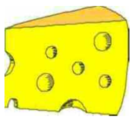

penîr

Ev çîye? Ev penîre.
Bu nədir? Bu pendirdir.
Что это? Это сыр.
What is it? It is a cheese.

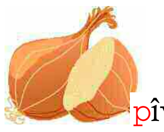

pîvaz

Ev çîye? Ev pîvaze.
Bu nədir? Bu soğandır.
Что это? Это лук.
What is it? It is a onion.

perçemek

Ev çîye? Ev perçemeke.
Bu nədir? Bu yarasadır.
Что это? Это летучая мышь.
What is it? It is a bat.

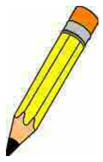

pênûs

Ev çîye? Ev pênûse.
Bu nədir? Bu qələmdir.
Что это? Это карандаш.
What is it? It is a pencil.

Qq

beq

Ev çîye? Ev beqe.
Bu nədir? Bu qurbağadır.
Что это? Это лягушка.
What is it? It is a frog.

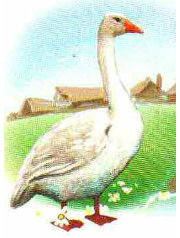

Ev çîye? Ev qaze.
Bu nədir? Bu qazdır.
Что это? Это гусь.
What is it? It is a goose.

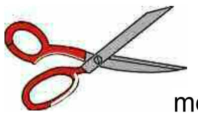

meqes

Ev çîye? Ev meqese.
Bu nədir? Bu qayçıdır.
Что это? Это ножницы.
What is it? It is a scissors.

portqal

Ev çîye? Ev portqale.
Bu nədir? Bu portağaldır.
Что это? Это апельсин.
What is it? It is a orange.

Rr

şêr

Ev çîye? Ev şêre
Bu nədir? Bu şirdir.
Что это? Это лев.
What is it? It is a lion.

kêwrîşk

Ev çîye? Ev kêwrîşke.
Bu nədir? Bu dovşandır.
Что это? Это заяц.
What is it? It is a rabbit.

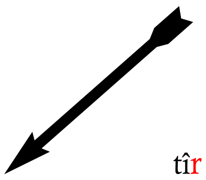

tîr

Ev çîye? Ev tîre.
Bu nədir? Bu oxdur.
Что это? Это стрела.
What is it? It is a arrow.

rovî

Ev çîye? Ev rovîye.
Bu nədir? Bu tülküdür.
Что это? Это лиса.
What is it? It is a fox.

Ss

sêv

Ev çîye? Ev sêve.
Bu nədir? Bu almadır.
Что это? Это яблоко.
What is it? It is a apple.

stêrk

Ev çîye? Ev stêrke.
Bu nədir? Bu ulduzdur.
Что это? Это звёзды.
What is it? It is a star.

se

Ev çîye? Ev seye.
Bu nədir? Bu itdir.
Что это? Это собака.
What is it? It is a dog.

sêvik

Ev çîye? Ev sêvike.
Bu nədir? Bu kartofdur.
Что это? Это картофель
What is it? It is a potato.

Şş

şûr

Ev çîye? Ev şûre.
Bu nədir? Bu qılıncdır.
Что это? Это меч.
What is it? It is a sword.

şeh

Ev çîye? Ev şeye.
Bu nədir? Bu daraqdır.
Что это? Это гребешок..
What is it? It is a comb.

şîr

Ev çîye? Ev şîre.
Bu nədir? Bu süddür.
Что это? Это молоко.
What is it? It is a milk.

şûşe

Ev çîye? Ev şûşeye.
Bu nədir? Bu şüşədir.
Что это? Это стекло.
What is it? It is a glasses.

Tt

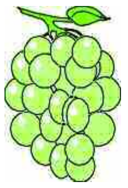

tirî

Ev çîye? Ev tirîye.
Bu nədir? Bu üzümdür.
Что это? Это виноград.
What is it? It is a grape.

tûtî

Ev çîye? Ev tûtîye.
Bu nədir?Bu tutuquşudur.
Что это? Это попугай..
What is it? It is a parrot

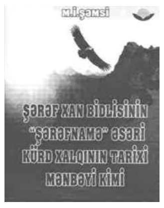

pirtûk

Ev çîye? Ev pirtûke.
Bu nədir? Bu kitabdır.
Что это? Это книга.
What is it? It is a book.

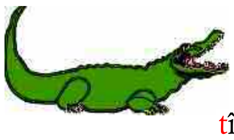

tîmsah

Ev çîye? Ev tîmsahe.
Bu nədir? Bu timsahdır.
Что это? Это крокодил.
What is it? It is a crocodile.

Uu

utî

Ev çîye? Ev utîye.
Bu nədir? Bu ütüdür.
Что это? Это утюг.
What is it? It is a iron.

guh

Ev çîye? Ev guhe.
Bu nədir? Bu qulaqdır.
Что это? Это ухо.
What is it? It is a ear.

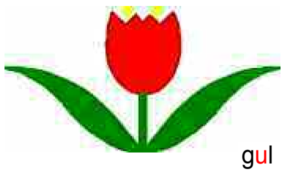

gul

Ev çîye? Ev gule.
Bu nədir? Bu güldür.
Что это? Это цветы.
What is it? It is a flover.

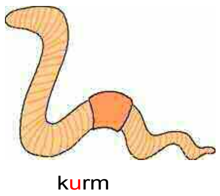

kurm

Ev çîye? Ev kurme.
Bu nədir? Bu qurddur.
Что это? Это червяк.
What is it? It is a worm.

Ûû

bilûr

Ev çîye? Ev bilûre.
Bu nədir? Bu tütəkdir.
Что это? Это свирель.
What is it? It is a pipe.

brûsk

Ev çîye? Ev brûske.
Bu nədir? Bu ildırımdır.
Что это? Это молния
What is it? It is a lightinigi.

çûk

Ev çîye? Ev çûke.
Bu nədir? Bu quşdur.
Что это? Это птица
What is it? It is a sparrow.

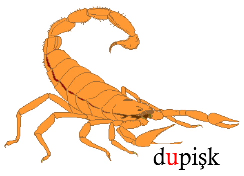

dupişk

Ev çîye? ev dupişke.
Bu nədir? Bu əqrəbdir.
Что это? Это скорпион
What is it? It is a skarpion.

Vv

çav

Ev çîye? Ev çave.
Bu nədir? Bu gözdür.
Что это? Это глаз.
What is it? It is a eye.

keVok

Ev çîye? Ev keVoke.
Bu nədir? Bu göyərçindir.
Что это? Это голубь.
What is it? It is a pigeon.

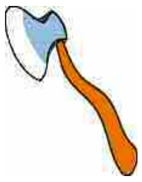

biVir

Ev çîye? Ev biVire.
Bu nədir? Bu baltadır
Что это? Это топор.
What is it? It is a axe.

berçaVik

Ev çîye? Ev berçaVike.
Bu nədir? Bu eynəkdir.
Что это? Это очки
What is it? It is glass.

LÜĞƏTLİ ƏLİFBA-ALFABÊYA BI FERHENG

Ww

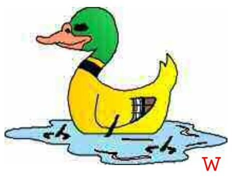

werdek

Ev çîye? Ev werdeke.
Bu nədir? Bu ökdəkdir.
Что это? Это утка
What is it? It is a duck.

wêne

Ev çîye? Ev wêneye.
Bu nədir? Bu şəkildir.
Что это? Это картина
What is it? It is a map.

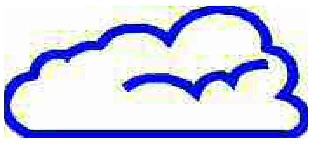

ewr

Ev çîye? Ev ewre.
Bu nədir? Bu buluddur.
Что это? Это туча.
What is it? It is a cloud.

kew

Ev çîye? Ev kewe.
Bu nədir? Bu kəklikdir.
Что это? Это цесарка
What is it? It is a partridge.

Xx

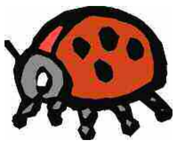

xalxalok

Ev çîye? Ev xalxaloke.
Bu nədir? Bu arabüzəndir.
Что это?
Это божья коровка.
What is it? It is a lady-bird.

xanî

Ev çîye? Ev xanîye.
Bu nədir? Bu evdir.
Что это? Это дом.
What is it? It is a home.

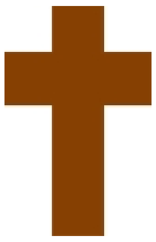

xaç

Ev çîye? Ev xaç e.
Bu nədir? Bu xaçdır.
Что это? Это крест.
What is it? It is a cross.

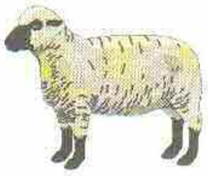

berx

Ev çîye? Ev berxe.
Bu nədir? Bu quzudur.
Что это? Это баран.
What is it? It is a sheep

Yy

xîyar

Ev çîye? Ev xîyare.
Bu nədir? Bu xiyardır.
Что это? Это огурец.
What is it?
It is a cucumber.

heyve

Ev çîye? Ev heyve.
Bu nədir? Bu aydır.
Что это? Это луна.
What is it? It is a moon.

1

yek

Ev çîye? Ev yeke.
Bu nədir? Bu birdir.
Что это? Это единица.
What is it? It is a one.

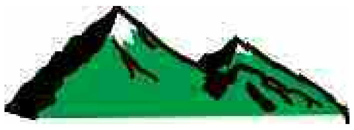

çiya

Ev çîye? Ev çîyaye.
Bu nədir? Bu dağdır.
Что это? Это горы.
What is it? It is a mountain.

Zz

ziman

Ev çîye? Ev zimane.
Bu nədir? Bu dildir.
Что это? Это язык.
What is it? It is a tongue.

zengil

Ev çîye? Ev zengile.
Bu nədir? Bu zəngdir.
Что это? Это звонок.
What is it? It is a bell.

zerik

Ev çîye? Ev zerike.
Bu nədir? Bu vedrədir.
Что это? Это ведро.
What is it? It is a bucket.

derzi

Ev çîye? Ev derzîye.
Bu nədir? Bu iynədir.
Что это? Это игла.
What is it? It is a needle.

В Курдистане зарегистрировано почти 12 000 разводов

В 2021 году в Курдистане было зарегистрировано почти 12 000 разводов, что на 30% больше, чем в предыдущем году. Судебный совет региона Курдистан сообщил в своем отчете, что в Сулеймании с 4767 делами зафиксирован самый высокий уровень разводов, за ней следуют Эрбиль (4043), Духок (1796) и Киркук/Гармиян (1093).

В 2020 году было зарегистрировано в общей сложности 8 144 развода, самый высокий показатель - в Эрбиле. Описание отсутствует. Между тем, количество браков также увеличилось, сообщил Совет, отметив, что только в 2021 году было зарегистрировано 49 090 случаев брака.

С 20 147 браками Сулеймания снова оказалась на вершине списка, за ней следуют Эрбиль (18 964), Духок (13 441) и Киркук/Гармиян (2285). *ПСКмедиа*

ALFABÊ — DIKARÎ BIXWÎNÎ

KURDÎ			Azerî	
N b/s	ya bi tîpên latinî	ya bi tîpên kirîlî	Latinî	DIKARÎ BIXWÎNÎ
1	Aa	Aa	Aa	Artêş, armanc, av, agir , azadî, adar, azerî, aram, artêş,
2	Bb	Бб	Bb	Bazîd, beran, berf, Baran, ba, bahoz, berbang, bedew, berx
3	Cc	Щщ	Cc	Cûdî, cêr, ceş, Decle, Cefer, Cemîl, cêv, Cello,
4	Çç	Чч	Çç	Çekdar, çem, çar, çepik, çav, çeleng, çil,
5	Dd	Дд	Dd	Dayîk, dewr, dar, dest,Dara, dû, deh, defter, don, dîwar, dinê
6	Êê	Ee	Ee	Êlnûr, êvar, êzîng, êş, êlek, Êldar,
7	Ee	Яя	Əə	Enî, ewr, erê, Ewreman, Elî, elek, Elegez, Erzurum,
8	Ff	Фф	Ff	Ferat, frtone, Fariz, fîl, fûtbol, Ferman, Firat, Fatma
9	Gg	Гг	Gg	Gerîlla, Gebar, genim, gellî, germ, golig, gore, goh
10	Hh	Hh	Hh	Hewlêr, havîn, hirç hêsir, hewar, havîn, hurmê, hesp
11	Îî	Ии	Ii	Îsal, înî, bîr, pîr, sîr, Îdrîs, Îsa, îcar, valî, Îbrahîm, Îran
12	Ii	Ьь	Iı	Kirin, birin, firîn, kirîn, Miraz, mirin, minminîk,
13	Jj	Жж	Jj	Jîyan, jûjî, Nûjîn, jor, jêr, jehr, jale, jajik, Janna,
14	Kk	Kk	Kk	Kurdistan, karker, kevan, Kemal, Kerkuk, Kerem, kelem
15	Ll	Лл	Ll	Lûr, legleg, gul, bilbil, dil, Laliş, Lêyla, lazim, lempe, lîmon
16	Mm	Мм	Mm	Mîdîa, merd, mêr, mêvan, masî, meş, Misir,
17	Nn	Нн	Nn	Nan, nêrî, nig, Nîva, nevî, ner, nav, nas, hinar, Hesen,
18	Oo	Oo	Oo	Osê, Oskan, dor, sor, Oric, ode, orxan, Oslo, Duhok
19	Pp	Пп	Pp	Par, piling, pîr, pola, pis, Paşa, Perîşan, pitî, petek, perçe
20	Qq	Qq	-	Quling, qawe, qîr, qelem, qaîş, qat, qeysî, Qasim, qesir, qend
21	Rr	Pp	Rr	Ro, Rostem, zer, ber, gerîlla,reş, ru, rast, ram, aram, zirav
22	Ss	Cc	Ss	Serok, Sîpan, Sencar, sêv, sor, sût, serî, saz, serbaz, Sefer, sê
23	Şş	Шш	Şş	Şoreş, şev, şe, şene, şêr, şûr, şapik, şalik, şirîn, sekir, şewaq
24	Tt	Тт	Tt	Tîr, tîrêj, tam, tas, tî, tendûr, Temam, temaşe, tifing, top,
25	Ûû	Уу	Uu	Kûr û dûr, pênûs, hûr, şûr, nûr, bûyîn, çûyîn, bûyar
26	Uu	Юю	Üü	Gul, sur, dudu, guh, buhur, kurd, Kurdistan, guhdar, nuh
27	Vv	Вв	Vv	Vala, vrvêşî, vira, vîalî, av, valî,vajî, Vagîf, Van, vala, eva
28	Ww	Ww	-	War, welat, Wecîh, weşandin, Xwedê, Wezîr, Wekîl, walî
29	Xx	Xx	Xx	Xiyal, xewn, xanî, xurtî, Xelîl, xalo, xatî, Xalid, xaç, xêr, xas
30	Yy	Йй	Yy	Yasin, Yusif, Yagub, Yasemen, yeqîn, Yehya, yarmarka
31	Zz	Зз	Zz	Zozan, zer, zêr, zor, zengil, zend, zîv, zelal, Zîver, zêytûn

Hazırladı İsmayıl TAHİR

Курдское правительство повышает таможенные пошлины на продукты питания

Сулеймания, Региональный Курдистан, 7 апреля - Сегодня, в среду, Региональное правительство Курдистана приняло решение о повышении таможенных пошлин на продукты питания сроком на два месяца.В заявлении правительства говорится, что "оно приняло решение во

время заседания Совета министров в Курдистане повысить таможенные пошлины на продукты питания, чтобы справиться с экономическими последствиями украинско-российской войны, особенно на импорт пшеницы и основных продуктов питания. В заявлении добавлено, что "Совет Министров подчеркнул на своем заседании важность готовности соответствующих органов предпринять необходимые необходимые действия для обеспечения основных продуктов питания и предотвращения роста цен", указав, что с этой целью Совет Министров в Региональном Курдистане предложил министерствам и соответствующим сторонам повысить таможенные пошлины сроком на два месяца на продукты питания и основные продукты питания (рис, мука, растительное масло, животные и растительные жиры, детские смеси, чай, сахар и бобовые).

ПСКмедиа

СМИ: террористы бомбили Эрбиль

Сегодня, в среду, служба безопасности СМИ пообещала запустить ракеты в районе Хабата к западу от Эрбиля, чтобы преследовать их и предать правосудию, назвав их «террористическими группами, находящимися вне закона».

В заявлении, полученном PUKmedia, ячейка заявила : «Бандитские группы и террористические элементы бомбили район Хабат в мухафазе Эрбиль в Курдистане тремя ракетами «Катюша», которые упали в отдельных районах на пустынные и сельскохозяйственные территории возле комплекса Кавргошк и Река Заб». Большой и Ковргокский нефтеперерабатывающий завод без регистрации человеческих или материальных потерь. Она добавила: «Эти ракеты были запущены с контрольно-пропускного пункта Аль-Хамдания, подчеркнув, что компетентные службы безопасности приступили к розыску террористических элементов, осуществивших этот террористический акт. И ячейка добавила, что силы безопасности будут работать над тем, чтобы привлечь к ответственности тех, кто вмешался в систему безопасности, чтобы они могли получить свое справедливое наказание.

А источники службы безопасности в Эрбиле сообщили ранее сегодня, в среду, что 3 ракеты упали на район Хабат мухафазы Эрбиль. Источники сообщили: 3 ракеты были выпущены с переправы Хамдания в направлении Эрбиля на хазирском направлении, что указывает на то, что ракеты упали вблизи комплекса Кавргоск, реки Большой Заб и Ковргосксксого нефтеперерабатывающего завода и не причинили никакого человеческого или материального ущерба.

ПСКмедиа

Ракеты «Катюша» упали в районе Хабат Эрбиля

Сегодня, в среду (6 апреля 2022 г.), ракеты «Катюша» упали в пределах района Хабат в мухафазе Эрбиль в Курдистане.

Директор Кавргоского района Ахмед Наби сообщил СМИ, что «ракеты упали между Кавргоском и центром Хабатского района» вблизи нефтяной кампании Кар, добавив, что «ракеты не привели к потерям».

ПСКмедиа

Курдистан направляет в Багдад высшую комиссию

Сегодня, в среду, 6 апреля 2022 года, Совет министров Курдистана провел очередное заседание под председательством премьер-министра Масрура Барзани и заместителя премьер-министра Кубада Талабани, на котором был рассмотрен ряд вопросов повестки дня.

В начале повестки дня встречи премьер-министр проинформировал о визите делегации регионального правительства Курдистана в Объединенные Арабские Эмираты на прошлой неделе, участии во Всемирном энергетическом форуме и саммите мирового правительства в Дубае, а также о встречах, проведенных в кулуарах с высокопоставленными эмиратскими и международными официальными лицами.

Во время своих встреч и совещаний премьер-министр разъяснил позицию Курдистана в отношении событий, происходящих в Ираке, регионе и мире, особенно возможности укрепления энергетического сектора Курдистана, в дополнение к разговору о меморандуме о взаимопонимании, заключенном между региональным правительством Курдистана и ОАЭ, для создания институциональных и государственных навыков и возможностей, а также использования успешного опыта Эмиратов в области электронного управления и оцифровки услуг.

После этого премьер-министр обратился к финансовому положению Курдистана, подчеркнув в то же время, что обеспечение заработной платы для тех, кто ее получает, является приоритетом для правительства, которое не пожалеет усилий для своевременного распределения заработной платы и в свете после представления данных по нефтяным доходам и внутреннему импорту в министерства и ведомства области за месяц.В марте прошлого года Совет Министров принял решение поручить Министерству финансов и экономики начать выплату заработной платы за март месяц , начиная с воскресенья 10.04.2022.

Во втором пункте повестки дня встречи обсуждалась подготовка Курдистана к возможным экономическим последствиям российско-украинской войны, особенно в отношении импорта пшеницы и основных продуктов питания, и Совет министров подчеркнул важность того, чтобы соответствующие государственные

органы готовятся принять необходимые меры для обеспечения населения основными продуктами питания, чтобы их нехватка или рост цен на продукты питания не обременяли граждан.

На этом основании Совет Министров утвердил предложение министерств и других заинтересованных органов об отмене таможенных пошлин сроком на два месяца на основные продукты питания и предметы снабжения, такие как (мука, рис, пищевое масло, растительное и животное топленое масло). , черный чай, сахар, сушеные бобовые (нут, чечевица, фасоль и др.) В то же время Совет министров подчеркнул необходимость продолжения политики регионального правительства Курдистана по поддержке местного продукта. Министерством внутренних дел с участием всех заинтересованных органов (провинций и независимых администраций), продолжать мониторинг цен и рынков, а также оценку и обзор результатов предлагаемых мер через два месяца после их реализации.

В третьем пункте заседания Совет министров обсудил (проект закона о чрезвычайной поддержке продовольственной безопасности и развития), который Федеральный совет министров передал в Палату представителей для принятия законодательства, а секретарь кабинета министров Амандж Рахим представил отчет о деталях, статьях и пунктах законопроекта, и после его обсуждения Совет Министров подтвердил Защищать права и финансовые права Курдистана, поскольку они являются конституционными правами, а также призвал курдские блоки в Палате Представители для рассмотрения законопроекта в рамках конституции и высших интересов региона Курдистан, а также для установления прав и привилегий региона.

Кабмин рекомендовал министерствам финансов и экономики и планирования принять участие вместе со своими коллегами в федеральных министерствах, когда они приступят к разработке законопроекта о федеральном общем бюджете на 2022 год.

Совет министров принял решение направить на следующей неделе в Багдад высшую комиссию для обсуждения с заинтересованными органами федерального правительства вопроса об усилении координации и сотрудничества в области нефти и энергетики на основе конституции с учетом конституционных полномочий области в этом отношении.

В последнем абзаце повестки дня заседания были представлены результаты Постановления Кабинета министров № (76) о механизме реализации статей 9 и 10 Закона о реформе заработной платы, отчислений, расходов, привилегий и выхода на пенсию в Курдистане который представил начальник отдела координации и контроля и секретарь Верховного комитета по реализации Закона о реформе Абдул Хаким Хосров.

После обсуждения предложений, представленных специальными комитетами, Совет министров указал, что закон о реформе направлен на то, чтобы гарантировать права и финансовые ассигнования получателям заработной платы таким образом, чтобы не причинять никакого вреда тем, кто имеет на них право.

ПСКмедиа

Курдистан ожидают дожди

Сулеймания, Региональный Курдистан, 7 апреля - В четверг Управление метеорологии и сейсмического мониторинга в Курдистане предположило дождь и продолжение пылевой бури.В заявлении Управления, полученном ПСКмедиа, сообщается, что "небо будет облачным или частично облачным. В мухафазах Сулеймания, Эрбиль, Духок, Киркук, возможен небольшой дождь, особенно в горных районах.Пылевая буря продолжится завтра, в пятницу, в мухафазах Курдистана", отметив, что воздействие этой волны уменьшится в пятницу вечером.

477:1.QXD 09.04.2022 0:28 Page 19

Нефть выросла на фоне сохраняющихся проблем с поставками

Сулеймания, Региональный Курдистан, 7 апреля - Цены на нефть выросли в четверг с трехнедельного минимума, достигнутого на предыдущей

сессии, после того, как страны-потребители объявили об огромном высвобождении нефти из чрезвычайных резервов, при этом опасения по поводу нехватки предложения все еще омрачают перспективы рынка.Фьючерсы на нефть марки Brent выросли на 1,48 доллара, или 1,5%, до 102,55 доллара за баррель в 04:42 по Гринвичу, в то время как фьючерсы на американскую нефть West Texas Intermediate (WTI) выросли на 1,26 доллара, или 1,3%, до 97,49 доллара за баррель.Обе марки упали в цене более чем на 5% на предыдущей сессии и достигли самых низких уровней с 16 марта.Страны-члены Международного энергетического агентства в среду согласились высвободить 60 миллионов баррелей сверх 180 миллионов баррелей, объявленных Соединенными Штатами на прошлой неделе, чтобы помочь снизить цены на жестком рынке после вторжения России в Украину.Но аналитики и трейдеры говорят, что даже после экстренного выпуска данных о запасах нефти предложение оставалось ограниченным.«Выпуск нефти членами МЭА отражает твердую политическую решимость против российской нефти из-за ее вторжения в Украину, но этого недостаточно, чтобы восполнить фактический дефицит предложения», — сказал шанхайский нефтетрейдер.Государственные нефтеперерабатывающие заводы в Китае, крупнейшем в мире импортере нефти, соблюдают существующие контракты на поставку нефти с Россией, но избегают новых, несмотря на большие скидки, прислушиваясь к призыву Пекина к осторожности.«Помимо огромного высвобождения мировых запасов, разрушение спроса и рецессия в настоящее время являются единственным механизмом снижения цен в мире, лишенном буферных запасов», — сказал Стивен Иннес, управляющий директор SPI Asset M agement.Аналитик National ralia Bank Баден Мур ска что последний выпуск с скоординированный уск МЭА, объявленный 1 а, соответствует 1 мил у баррелей в день допол льных поставок с мая до а 2022 года, что ограничит в ближайшей перспекти Дополнительное предло е снижает краткосрочный роста рынка и, вероятно, оляет избежать необходи и сокращения нефтепере тывающих заводов в ближайшем будущем», — сказал Мур в примечании.Тем не менее, добавил он, «необходимость пополнения запасов, ожидаемая в 2023 году, усугубляет напряженность на форвардном рынке, где фундаментальные перспективы предложения остаются неизменными, что повышает ценовой риск».Зашедшие в тупик непрямые переговоры между Ираном и Соединенными Штатами о возобновлении соглашения 2015 года по ядерной программе Тегерана еще больше задержали возможность отмены санкций в отношении иранской нефти, удерживая рынок напряженным.По словам участников переговоров, в Тегеране и Вашингтоне необходимы политические решения для преодоления остающихся проблем.

ПСКмедиа

Блок «ПСК»: нам нужна мудрость президента Мам Джалала

Блок Патриотический союз Курдистана в Палате представителей подтвердил сегодня, в среду, что нам больше, чем когда-либо, нужны мудрость и опыт покойного президента страны Мама Джалала.

В заявлении блока по случаю 17-й годовщины избрания покойного президента Мам Джалала президентом Республики Ирак говорится: «Сегодня мы вспоминаем годовщину избрания президента Мам Джалала президентом Республики Ирак. Эта годовщина яркий и сияющий в современной истории Ирака. Новый Ирак, после свержения потрясенного режима, впервые на реальных выборах курдский либертарианец стал президентом Республики Ирак.В период, когда президент Мам Джалал руководил Республикой Ирак, в эпоху сосуществования, терпимости, мира и объединения компонентов Ирака, президент Мам Джалала всегда был местом встречи различных сторон и источником консенсуса и согласия.

И сейчас, когда мы с гордостью вспоминаем об этом событии, Ирак находится в политическом тупике, и нам больше, чем когда-либо, нужны опыт, путь и мысли президента Мам Джалала для решения проблем, достижения национального согласия и национального диалога между политическими партиями. Мы в блоке Патриотический союз Курдистана в Палате представителей продолжаем путь и подход президента Мам Джалал к миру, сосуществованию и гармонии между всеми компонентами и политическими силами в Ираке и Курдистане.

ПСКмедиа

В Курдистане нет новых смертей от коронавируса

Министерство здравоохранения регионального правительства Курдистана объявило сегодня, во вторник, что за последние 24 часа было зарегистрировано 45 новых случаев заражения коронавирусом. В заявлении, полученном PUKmedia , министерство заявило, что лаборатории министерства зафиксировали 45 новых случаев коронавируса, 29 человек выздоровели, и за последние 24 часа случаев не зарегистрировано.

ПСКмедиа

Генерал Корелла: Пешмерга «надежные и боеспособные»

Командующим Центральным командованием США был назначен генерал Майкл Эрик Корелла, который охарактеризовал силы пешмерга как «надежные и боеспособные».

На церемонии, состоявшейся в воскресенье (3 апреля 2022 г.) в американском штате Флорида, генерал Майкл Эрик Корелла приступил к своим обязанностям командующего Центральным командованием вооруженных сил США, после того как он был избран с 1 февраля этого года на должность пост президента США Джо Байдена, заменившего генерала Кеннеса Маккензи.

Генерал Майкл Эрик Корелла поддерживает отношения с курдами и пешмергой с 2004 г., после свержения прежнего иракского режима.Мой первый визит в Ирак был в 2004 г., и я работал с ними, а также в последний период во время войны против ИГИЛ в 2014 году, и мне стало ясно, что они очень надежны и спо-

собны».

Что касается иранского файла, Корелла сказал, что Иран «является фактором номер один на Ближнем Востоке с точки зрения создания хаоса и беспорядков».

Центральное командование вооруженных сил США, известное как «Сентком», отвечает за надзор за военной программой США на Ближнем Востоке, в Центральной и Южной Азии, и ожидается, что Эрик Корелла вскоре после вступления в должность начнет работать над файлами Афганистана , Йемена и война против ИГИЛ в Ираке и Сирии.

Генерал Майкл Эрик Корелла участвовал в войнах в Персидском заливе, Ираке, Афганистане и ИГИЛ, был трижды ранен в Мосуле, в 2005 году командовал ударным батальоном 25-й дивизии США.

Генерал Кеннес Маккензи, возглавлявший Центральное командование США с марта 2019 года, в прошлую пятницу сдал свои обязанности и ушел в отставку.

Маккензи добавил, что в течение последних 21 года «Центральное командование американских войск было боевым командованием, находящимся в прямом контакте с врагами Америки, и каждый военачальник желает присоединиться к этим силам».

Командующий Центральным командованием США руководил крупными событиями в истории вооруженных сил США, в том числе выводом войск из Афганистана, что вызвало противоречивые мнения среди высокопоставленных военных чиновников США.

Когда бывший президент США Дональд Трамп приказал убить командующего силами Корпуса стражей исламской революции Касема Сулеймани, Центральное командование США возглавляла Маккензи.

Теперь генерал Майкл Эрик Корелла возглавляет это командование, которое курирует 44 000 солдат с их семьями в Ираке, Сирии, Египте, Бахрейне, Кувейте, Саудовской Аравии и ОАЭ, в дополнение к 5 000 солдат на авиабазе Макдилл во Флориде.

Генерал Майкл Эрик Корелла принимает на себя командование Центральным командованием США в то время, когда ситуация с безопасностью во всем мире претерпевает чувствительные и судьбоносные изменения, а российско-украинская война вступает в свой сороковой день, а Америка находится в положении, когда она хочет уменьшить размер своих сил на Ближнем Востоке и в Азии, шаг, который несет в себе опасения по поводу возвращения ИГИЛ и основу для известности.

ДИПЛОМАТ

KÜRD DÎPLOMAT

№ 13 (477) 2-8 Апрель 2022-год ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКАЯ ГАЗЕТА

Курдистан и ЮНФПА подписали меморандум

В воскресенье регион Курдистана подписали меморандум о взаимопонимании, направленный на прекращение гендерного насилия в Курдистане, которое с начала года привело к убийству более десятка женщин в регионе.

Меморандум, подписанный отделом СМИ и информации Регионального правительства Курдистана (КРГ) и Фондом Организации Объединенных Наций в области народонаселения (ЮНФПА), позволит обеим сторонам «повышать осведомленность о предотвращении гендерного насилия и реагировании на него, о правах женщин и пропаганде здорового и осознанный выбор для молодых людей в Курдистане», — говорится в заявлении КРГ , поскольку соглашение также включает содействие участию молодежи в регионе.

Департамент и ЮНФПА «будут совместно проводить информационно-пропагандистские кампании и поддерживать распространение данных и мероприятий, ориентированных на людей».

Совместное заявление о намерениях было сделано в то время, когда в Курдистане наблюдается всплеск так называемых убийств чести или убийств женщин под предлогом социальных споров, которые продолжают сохраняться, несмотря на усилия КРГ положить этому конец.

С начала года в Эрбиле, Сулеймани, Койе и Духоке было убито не менее 13 женщин. Ожидается, что потери будут намного выше.

Предположительно, женщина была убита своим двоюродным братом в Духоке в четверг.

Заместитель премьер-министра КРГ Кубад Талабани в конце февраля сказал, что ему больно «жить в обществе, где мужчины считают нормальным угрожать, пытать и убивать женщин», добавив, что более болезненным является «бесстыдное поведение нашего общества».

В декабре регион запустил приложение для борьбы с насилием в отношении женщин. Он также создал горячую линию поддержки для жертв насилия в 2018 году, примерно через семь лет после того, как КРГ приняло Закон о борьбе с бытовым насилием, криминализирующий бытовое насилие и снабдивший управление средствами для борьбы с насилием путем его расследования. ***ПСКмедиа***

Допустил разрыв дипотношений между Россией и Западом

Высылка дипломатов закрывает окно внешнеполитических связей между Москвой и Вашингтоном, однако в нынешних условиях сохранить взаимодействие между двумя странами необходимо, отметили в Кремле. Риск разрыва дипломатических отношений между Москвой и странами Запада возможен в случае продолжения высылки российских дипломатов. Об этом предупредил пресс-секретарь президента РФ Дмитрий Песков в интервью французскому телеканалу LCI.

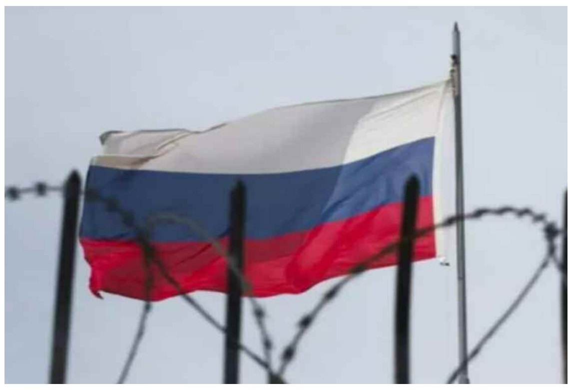

«Да, если практика высылки наших дипломатов продолжится, такой потенциальный риск есть, так как каждый день мы сталкиваемся с подобными враждебными действиями», — сказал он.

По словам представителя Кремля, выдворение дипломатов является решением, которое закрывает окно дипломатических отношений между Москвой и Вашингтоном. Он отметил, что сохранить внешнеполитическое взаимодействие необходимо, особенно в нынешних условиях.

Напомним, что очередная «волна высылки» началась 4 апреля. Так, Литва предписала российскому послу покинуть страну и объявила о закрытии Консульства РФ в Клайпеде, Франция назвала персонами нон грата «около 30» россиян, Дания объявила о высылке 15 сотрудников российских дипмиссий, Италия выслала 30 российских дипломатов, а Испания — 25. Латвия и Эстония объявили о закрытии российских консульств, а также высылке 13 и 14 россиян соответственно. ***ПСКмедиа***

Важность влиятельной роли демократических организаций

Под руководством Асо Маманда, члена рабочего органа Политбюро Патриотического союза Курдистана, курирующего Киркук, и в присутствии Джутиара Нури, главы Управления демократических организаций, должностных лиц Центра организаций Киркука , Организационный центр 17, Организационный центр 18, Организационный центр Хамрин и представитель Совета профессиональных организаций, в среду состоялась обширная встреча с руководителями и должностными лицами профсоюзов и организаций, связанных с Бюро демократических организаций в границах Киркука и Центры организации Салах ад-Дин. В ходе встречи Асо Маманд упомянул о задачах и работе профессиональных и массовых организаций в гражданской и демократической работе, объяснив важность продвижения демократического процесса и того, чтобы демократические организации играли влиятельную роль в возложенных на них задачах. ***ПСКмедиа***

Что конституционного случится после 6 апреля?

Сулеймания, Региональный Курдистан, 7 апреля - В четверг эксперт по правовым вопросам заявил, что конституционного вакуума не существует, подчеркнув, что временное правительство продолжает выполнять свои обязанности.Д-р Али Аль-Тамими сказал в эксклюзивном заявлении для ПСКмедиа: «Тот факт, что спикер парламента Мухаммад Аль-Халбуси объявил перерыв в заседании до дальнейшего уведомления, означает, что заседание будет продолжено, и заседание пройдет в дни, отведенные для избрания президента Республики (30 дней). Это вызывало смущение у спикера Палаты представителей, что он не уточнил день, который находится вне рамок толкования, представленного Федеральным судом".Он добавил: "Д-р Бархам Салих должен, в соответствии со статьей 67 Конституции, будучи защитником Конституции, проконсультироваться с Федеральным Верховным судом, чтобы узнать его мнение о том, до чего дошли конституционные процедуры, чтобы найти другой срок, указав что нет такой вещи, как конституционный вакуум, а скорее всего политические разногласия негативно отражаются на конституционных процедурах, которые всегда связаны с этими проблемами".Он подчеркнул, что "Президент Республики Бархам Салих продолжит действовать в соответствии с Решением Федерального суда № 24 от 2022 года до избрания нового Президента Республики, а правительство продолжит вести повседневные дела". ***ПСКмедиа***

TƏSİSÇİ VƏ BAŞ REDAKTOR:
TAHİR SÜLEYMAN
ÎMTÎYAZ Û SERNIVÎSAR:
TAHÎR SILÊMAN
УЧРЕДИТЕЛЬ И ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР:
ТАХИР СУЛЕЙМАН
Tel: +994 50 352-33-18

Baş redaktorun müavini:
Ramiz Qərib
Xüsusi müxbir:
Tariyel Cəlil
Региональный корреспондент:
Усуб Тейфур
Müəlliflərin mövqeyi ilə redaksiyanın mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri Az1040, küçə S.Mehmandarov ev 25, mənzil 17
Navnîşan: Bakû Az1040, soqaq S.Mêhmandarov xani 25, mal-17
Адрес: Баку Az1040, улица С.Мехмандаров дом 25, кв.-17

Qəzet "Diplomat" qəzetinin bilgisayar mərkəzində yığılıb səhifələnib və "Mətbuat" mətbəəsində çap olunmuşdur.
e-mail: hewler@mail.ru
Şəhadətnamə: NFŞ 005004966
BUSB-un Sabunçu rayon filialı
VÖEN 1800061582
H/h 438010000
Sifariş: 1500